

HOGE RAAD VAN FINANCIËN

AFDELING "FISCALITEIT EN PARAFISCALITEIT"

ADVIES
DE VENNOOTSCHAPSBELASTING IN EEN
"POST-BEPS"-OMGEVING

JULI 2016

INHOUDSTAFEL

Inhoudstafel.....	3
1. Enkele richtpunten.....	7
1.1 De ontvangsten uit de vennootschapsbelasting	7
1.2 De vennootschapsbelasting internationaal vergeleken	7
2. De nieuwe omgevingsfactoren	9
2.1 Op het niveau van de OESO.....	9
2.2 Op Europees niveau.....	11
2.3 De nichestrategie in vraag gesteld ?	13
2.4 Is een laag tarief in de vennootschapsbelasting verenigbaar met andere elementen uit het stelsel van de inkomstenbelasting ?.....	19
3. Welke opties voor een tariefverlaging en een verbreding van de grondslag?.....	21
3.1 De keuze van een eenheidsstelsel.....	21
3.2 Het algemeen kader van een stelsel met een laag tarief en brede grondslag.....	22
3.3 De hoofdzaak : de aftrek voor risicokapitaal.....	23
3.4 Hoe de belastbare basis verbreden, bovenop de aftrekken en vrijstellingen ?	25
3.5 Verhoging van de roerende voorheffing op dividenden en op de liquidatieboni	30
3.6 Terugverdieneffecten.....	31
3.7 Samenvatting	32
4. Conclusies	35
5. Bibliografie.....	37
6. Bijlagen.	39

In het Rapport van augustus 2014 (Hoge Raad van Financiën, 2014), heeft de Afdeling de vennootschapsbelasting diepgaand onderzocht en verschillende hervormingsscenario's geformuleerd. Ze stelden een verlaging van het nominaal belastingtarief en een verbreding van de belastbare basis centraal. Om de scenario's uit te werken, onderwierp de Afdeling alle fiscale uitgaven en de aftrek voor risicokapitaal aan een onderzoek. Een van de conclusies van het Rapport was dat op basis van de door de Afdeling geselecteerde opties om de belastbare basis te verbreden, een daling naar 25% niet mogelijk was in een budgettair neutrale context.

De goedkeuring door de OESO en de G20-landen van het BEPS-actieplan (1) en de voorstellen van de Europese Commissie (2) veranderen de context vrij grondig: zij stellen de relevantie van een strategie gebaseerd op preferentiële stelsels of fiscale niches in vraag. Dit geldt zowel voor België als voor andere landen.

De Afdeling heeft het daarom noodzakelijk geacht om het debat te heropenen en nieuwe scenario's te onderzoeken die beter aangepast zijn aan de huidige context. Daarbij is het de vraag of preferentiële stelsels de fiscale concurrentiepositie beter dienen dan een aantrekkelijk nominaal tarief. Bij deze heroverweging moeten we rekening houden met de waarschijnlijke strategie in andere landen. Internationaal zal de concurrentie op basis van nominale tarieven wellicht toenemen. Dat was in Europa reeds het geval na de goedkeuring van de gedragscode voor de ondernemingsfiscaliteit.

Het eerste hoofdstuk van dit Advies geeft enkele richtpunten, met name inzake de internationale vergelijking. Het tweede hoofdstuk analyseert de nieuwe context. Vertrekkend vanuit twee tariefdoelstellingen onderzoekt het derde hoofdstuk de verbreding van de belastbare basis die nodig is voor een budget-neutrale hervorming en worden de verschillende opties besproken.

Dit Advies werd goedgekeurd door de Afdeling "Fiscaliteit en Parafiscaliteit", voorgezeten door de heer D. LEEMANS, De leden van de Afdeling zijn mevrouw M. MANNEKENS en de heren W. COUMANS, A. DAYEZ, A. HAELTERMAN, B. JURION (3), H. MATTHIJS, C. QUINTARD, L. SIMAR, J. VERHOEYE en J. VERSCHOOTEN.

Het Secretariaat werd waargenomen door de heer C. VALENDUC, met de medewerking van B. DOUBI, E. DELODDERE en G. VAN REYBROUCK.

---

1 Zie OECD (2015a).

2 Zie Europese Commissie (2016a), (2016b) en (2016c).

3 De heer B. JURION heeft niet kunnen deelnemen aan de vergaderingen tijdens dewelke dit Advies werd voorbereid.

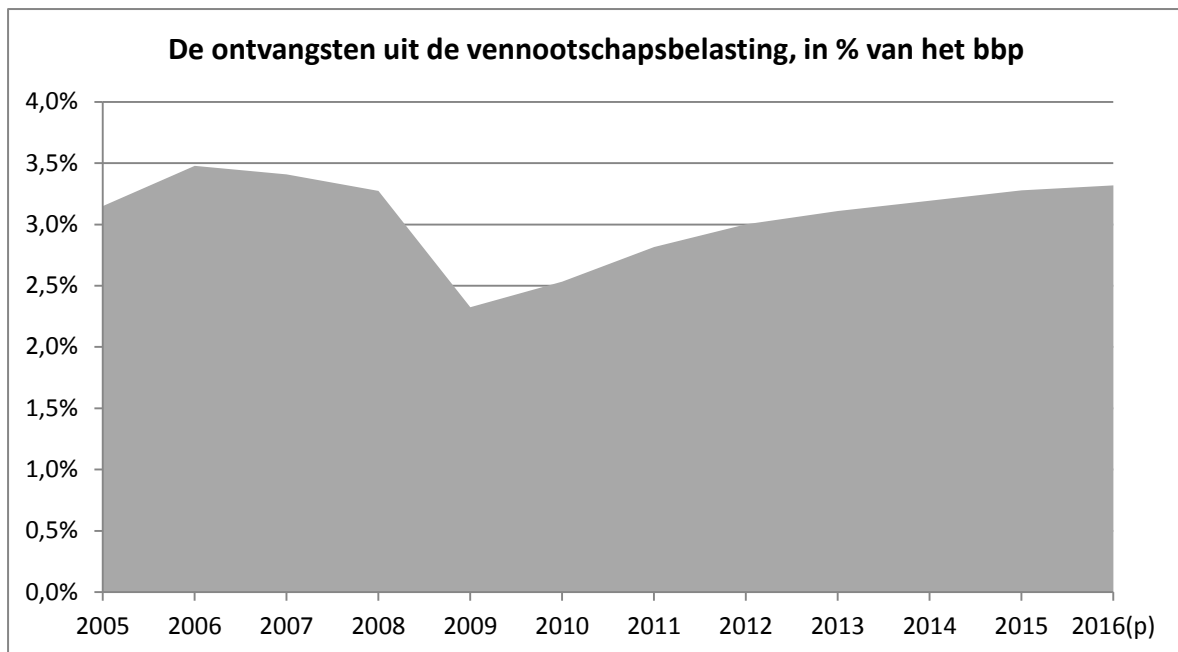

1. Enkele richtpunten

1.1 De ontvangsten uit de vennootschapsbelasting

De afgelopen twee jaar bedroegen de ontvangsten uit de vennootschapsbelasting ongeveer €14 miljard of 3,3% van het bbp. De bijgevoegde grafiek toont voor de afgelopen 12 jaar de evolutie van de ontvangsten uit de vennootschapsbelasting in percentage van het bbp. De ontvangsten kenden een dieptepunt in 2009, op het hoogtepunt van de economische en financiële crisis die we momenteel meemaken, en herstelden zich vervolgens langzaam naar het normale niveau.

Grafiek 1

Bron : INR – eigen berekeningen

1.2 De vennootschapsbelasting internationaal vergeleken

Dit werd uitvoerig besproken in het Rapport van augustus 2014; de belangrijkste conclusies blijven geldig.

We hernemen ze hieronder.

- Het nominale belastingtarief is relatief hoog. De laatste wijziging in het nominale tarief dateert van de hervorming in 2002. Sindsdien is er in Europa sprake van een dalende trend van het nominale tarief, voornamelijk in Centraal- en Oost-Europa, maar ook in sommige West-Europese landen. De crisis van 2008 en de aanzienlijke verslechtering van de begrotingsaldi die hiermee gepaard ging, stopte de neerwaartse trend van de nominale tarieven. Onlangs heeft deze neerwaartse trend zich echter verdergezet, met name met verlagingen aangekondigd in het Verenigd Koninkrijk en Luxemburg.
- Een internationale vergelijking, op basis van macro-economische indicatoren en voor een periode die het mogelijk maakt om de impact van louter conjuncturele schommelingen uit te vlakken, toont aan dat het impliciete belastingtarief op de winst uit vennootschappen in België eerder in de Europese middenmoot zit. Landen met lagere impliciete belastingtarieven zijn (voor de periode 2006-2012) landen uit Midden- en Oost-Europa. We vinden echter ook Nederland in deze categorie terug (4).
- Gebaseerd op dezelfde indicator, zien we een lichte daling in het impliciete belastingtarief voor België in de periode 2006-2012, zoals in de meeste andere Europese landen.
- Micro-economische indicatoren bevestigen dat België aanleunt bij het "gemiddeld" impliciet belastingtarief en de dalende trend sinds 2002. Ze onderschatten echter de impact van de aftrek voor risicokapitaal (5).

---

4 Zie grafieken 12 en 13 van het Rapport van augustus 2014, p. 35.

5 Zie p. 49-53 van het Rapport van augustus 2014.

2. De nieuwe omgevingsfactoren

Sinds het verschijnen van het Rapport van augustus 2014 vonden er op internationaal vlak zeer ingrijpende veranderingen plaats binnen de vennootschapsbelasting. Het initiatief kwam van de OESO en de G20 met het opstarten van het BEPS-project (*Base Erosion and Profit Shifting*). De Europese Unie heeft op deze nieuwe oriëntatie van fiscaal beleid ingehaakt en heeft, soms in een formeler kader, bepaalde oriëntaties en conclusies van de aanpak van de OESO-G20 geconcretiseerd.

2.1 Op het niveau van de OESO

In het BEPS-project, dat de OESO en de G20 in het najaar van 2013 lanceerden, werd in het najaar van 2015 een overeenkomst bereikt op het niveau van de lidstaten van de OESO en de landen van de G20. Deze overeenkomst omvat een reeks aanbevelingen. Elke aanbeveling vormt het onderwerp van een uitvoerig OESO-rapport. In OESO (2015a) worden ze kort voorgesteld. In grote lijnen worden hier de aanbevelingen geschetst, zonder in te gaan op de technische details.

We kunnen de bevindingen onderverdelen in drie groepen, afhankelijk van de aard van de beperkingen die ze opleggen aan de lidstaten en de deelnemers van het BEPS-project.

Minimum standards	Reinforced standards	Common approach and best practices
Action 5 – Harmful tax practices	OECD Transfer Pricing Guidelines	Action 2 – Hybrid mismatch arrangements
Action 6 – Treaty abuse	Action 8-10	Action 3 : CFC rules
Action 13 – Country by Country reporting	Action 13	Action 4 : Interest deductions and other financial payments
Action 14- Dispute resolution	OECD model tax convention	Action 12- Mandatory disclosure
	Action 2 (Hybrid)	
	Action 6 (Treaty abuse)	
	Action 7 (Permanent establishment status)	
	Action 14 (Dispute resolution)	

2.11 *Minimum standards*

In verband met preferentiële stelsels (Action 5), voorziet de overeenkomst een nauwere band tussen *patent boxes* en de O&O-activiteiten die deze octrooien genereren: dit is de Nexus-aanpak. Men zal zich baseren op de O&O-uitgaven verricht in een land om te oordelen of er economische activiteit heeft plaatsgevonden en wat de omvang daarvan is. Verderop in dit Advies wordt op dit specifieke punt teruggekomen. Het onderzoek naar het verband met "onderliggende activiteiten" is eveneens de aanpak voorzien voor holdingvennootschappen.

In verband met transparantie voorziet de OESO-G20-overeenkomst een uitwisseling van informatie over de rulings; er wordt in ruime mate aangesloten bij de overeenkomst op Europees niveau van 8 december 2015 (6).

De overeenkomst voorziet in action 6 nieuwe antimisbruikmaatregelen ten aanzien van *Treaty Shopping*. Er wordt ook voorzien om de modelovereenkomst te wijzigen, zodat bilaterale overeenkomsten de lidstaten niet nodeloos hinderen om hun anti-misbruikregels toe te passen.

Voor action 13 slaat de "minimum standard" op de plicht voor de landen om land-per-land-rapportering op te leggen aan multinationals waarvan de geconsolideerde omzet hoger is dan €750 miljoen. Deze verslagen zijn ingedeeld in drie niveaus (*master file*, *local file* voor de transacties met verbonden vennootschappen en *local file* voor de winst, belastingen en andere indicatoren).

In verband met action 14 erkent het eindrapport de toegenomen risico's van dubbele belasting; het rapport stelt dat deze moeten worden vermeden. Landen moeten zich ertoe engageren om een "minimum standard" te hanteren met betrekking tot de beslechting van geschillen bij het toepassen van internationale verdragen. Via monitoring zal men toezien of deze engagementen worden opgenomen en toegepast.

2.12 Versterking van de regels (*Reinforced standards*)

Dit deel van de overeenkomst betreft **de richtlijnen voor transfer pricing** en het model voor bilaterale verdragen.

Ten aanzien van transfer pricing, zullen de huidige regels worden versterkt voor de meest gevoelige domeinen hierboven vermeld: *hard-to-value intangibles*, *contractual allocation of risk*, *other high risk transactions*.

Van zodra er een akkoord is over deze nieuwe regels, moeten deze worden toegepast door alle landen die zich ertoe geëngageerd hebben om de "*transfer pricing guidelines*" te respecteren. België is een van hen.

Het is voorzien om **het model voor bilaterale overeenkomsten op vier punten te wijzigen**: de status van de hybriden, het misbruik van verdragen, de definitie van een vaste inrichting (7) en de beslechting van geschillen. Normaal gesproken moet elke overeenkomst opnieuw worden onderhandeld om wijzigingen in het model op te nemen. Er zijn ongeveer 3.500 bilaterale verdragen voor de OESO/G20. Dat is de reden waarom een multilateraal instrument het netwerk van bilaterale verdragen zou moeten overspannen.

---

6 De richtlijn 2015/2376/EU van de Raad van 8 december 2015 wijzigt de richtlijn 2011/16/EU wat betreft de verplichte automatische uitwisseling van inlichtingen op belastinggebied (DAC 3, P.B.E.U. 18.12.2015).

7 Voor het derde punt viseren deze wijzigingen praktijken zoals vertegenwoordigersovereenkomsten of de versnippering van activiteiten die tot doel hebben dat de winst uiteindelijk niet toegekend wordt aan de vaste inrichting.

2.13. Gemeenschappelijke aanpak en "best practices"

Formeel gezien legt de derde component van het akkoord het minst beperkingen op, aangezien hij slechts een gemeenschappelijke aanpak en goede praktijken voorstelt.

Het eerste domein waarop dit betrekking heeft, is dat van de hybriden. De voorgestelde aanpak bestaat erin om enkel een aftrek toe te staan voor de betaling van een inkomstenstroom indien de begunstigde daarop daadwerkelijk belasting betaalt en er elders geen andere aftrek gegeven is. Men moet tevens het meervoudig gebruik van hetzelfde buitenlandse belastingkrediet vermijden.

Het tweede domein waarop het betrekking heeft, is dat van de gecontroleerde buitenlandse vennootschappen (CFC's). Het gaat er niet om dergelijke regels op te leggen; ze worden evenmin aan elk land aanbevolen. De aanpak bestaat erin ervoor te zorgen dat, voor landen die beslissen om dergelijke regels te hanteren, de belastingbetaler effectief verhinderd wordt zijn inkomsten te verplaatsen naar gebieden met een lage belastingdruk. De focus ligt op zeer mobiele inkomsten: inkomsten uit intellectuele eigendom, de inkomsten uit diensten en elektronische transacties.

Wat de interestaftrek betreft, was er lange tijd sprake van een regel zoals opgenomen in het voorstel van Europese Richtlijn. De OESO-overeenkomst is minder beperkend maar waar het voor België werkelijk om draait, is uiteraard het voorstel van Europese Richtlijn. Het wordt hierna besproken.

2.2 Op Europees niveau

De Europese Commissie heeft voorstellen ingediend in 2015 en in januari 2016. De voorstellen betreffen zowel de transparantie (automatische uitwisseling van rulings, land-per-land-rapportering), de gezamenlijke belastbare basis (verplicht, zij het niet-geconsolideerd) voor de vennootschapsbelasting, als meer recentelijk, een voorstel van richtlijn die de uitwerking binnen de Europese Unie vormt van een aantal van BEPS-aanbevelingen. De voorstellen met betrekking tot de automatische uitwisseling van rulings en de land-per-land-rapportering werden aangenomen en de discussies omtrent de gezamenlijke belastbare basis werden hernomen.

Meer recentelijk heeft de Europese Commissie een voorstel van "ATAD"-richtlijn (8) ingediend dat op bepaalde punten verder gaat dan de OESO-G20-aanbevelingen. Dat is met name het geval met betrekking tot de renteaftrek, vermits er een maatregel in is opgenomen die de rentemarge beperkt op basis van EBITDA. Deze Richtlijn werd onlangs door de Europese Raad goedgekeurd. De Afdeling verkiest zich niet uit te spreken over de opportuniteit van bepaalde maatregelen en neemt akte van de goedkeuring en de gevolgen ervan voor België. Hieronder zullen wij de voornaamste punten ervan beschrijven.

---

8 *Proposal for a Council Directive laying down rules against tax avoidance practices that directly affect the functioning of the internal market, COM(2016) 26 final, 28 januari 2016*

2.21 *Aftrekbaarheid van de interestlasten*

De Richtlijn bevat in artikel 4 een beperking van de interestaftrekbaarheid in functie van de EBITDA. De maatregel leunt vrij nauw aan bij die welke door de OESO werd overwogen in het kader van BEPS-Action 4, maar die niet werd opgenomen in de definitieve overeenkomst.

De maatregel houdt in de aftrek van een nettobedrag aan negatieve interesten (NIM) te beperken tot 30% van de EBITDA (*earnings before interest, taxes and depreciation allowances*), met evenwel een *de minimis*-drempel van 3 miljoen €. Ze is niet van toepassing op banken en verzekeraars en gaat gepaard met bijkomende bepalingen: de vrijgestelde inkomsten (dus de DBI alsook de naar de vrijgestelde reserves overgedragen winst) worden in de EBITDA niet in rekening gebracht. De landen kunnen de toepassing van de regel beperken tot leningen aangaan bij verbonden ondernemingen. Zij kunnen ook bijzondere bepalingen toepassen die hetzelfde effect op de vrijwaring van de belastbare basis hebben: bepalingen met betrekking tot onderkapitalisatie of *earnings stripping rules*.

Deze algemene regel gaat gepaard met uitzonderingen en bijzondere toepassingswijzen.

- (1) De belastingplichtige kan gerechtigd worden om de NIM integraal af te trekken indien hij kan aantonen dat de verhouding tussen zijn eigen vermogen en het geheel van de activa gelijk of hoger is dan de overeenstemmende verhouding voor de groep.
- (2) De EBITDA die niet volledig opgeslorpt wordt door de ontleningskosten van het betrokken aanslagjaar, of van vorige aanslagjaren, kan de belastingplichtige overdragen naar volgende aanslagjaren.
- (3) De NIM die niet afgetrokken kan worden, wordt doorgeschoven naar de EBITDA van volgende aanslagjaren.

Verder is de maatregel slechts op leningen afgesloten na 17 juni 2016 van toepassing.

2.22 *De exitheffing*

De Richtlijn maakt het mogelijk de meerwaarden, zelfs de latente, te belasten wanneer een belastingplichtige activa of zijn fiscale woonplaats buiten het rechtsgebied van een land overbrengt. Overdrachten van activa tussen een moederonderneming en haar dochterondernemingen worden hier niet bedoeld. De belasting van de meerwaarde veronderstelt dat een marktwaarde wordt vastgesteld. Die wordt door het exitland bepaald maar kan worden aangevochten door het land van ontvangst. In dat geval zou een beroep worden gedaan op het mechanisme van de beslechting van geschillen.

2.23 *Buitenlands gecontroleerde vennootschappen*

De Richtlijn geeft een kader voor de mogelijkheden om een stelsel van buitenlands gecontroleerde vennootschappen (CFC's) toe te passen en maakt aldus een einde aan een controverse omtrent de verenigbaarheid van deze maatregelen met het Europese recht.

Als buitenlands gecontroleerde vennootschappen worden de in het buitenland gevestigde vennootschappen beschouwd waarbij een binnenlandse vennootschap ofwel rechtstreeks of onrechtstreeks meer dan 50% van de stemrechten bezit, ofwel meer dan 50% van het kapitaal aanhoudt, ofwel recht heeft op meer dan 50% van de winst. Bovendien moet de vennootschap "weinig belast" zijn.

Een vennootschap wordt als “weinig belast” beschouwd indien de effectieve belasting van de winst lager is dan het verschil tussen hetgeen zij in de lidstaat van de belastingplichtige zou betaald hebben en hetgeen zij daadwerkelijk betaald. Anders uitgedrukt, als men t_s gelijk stelt aan de effectieve aanslagvoet van het land waar de CFC gevestigd is en t_r aan de aanslagvoet van het land van de belastingplichtige, wordt een vennootschap als CFC aangemerkt indien

$$t_s < (t_r - t_s)$$

dus indien

$$t_s < t_r/2$$

De effectieve aanslagvoet in het “geprivilegieerd” statuut dient dus minder dan de helft te bedragen van de effectieve aanslagvoet van de lidstaat. Er moet worden opgemerkt dat er geen definitie van effectieve aanslagvoet bestaat.

De inkomsten die in de belastbare basis van de belastingplichtige opgenomen kunnen worden, zijn de niet-uitgekeerde passieve inkomsten (intresten, royalty's, dividenden, leasing, verzekerings- en facturatie-activiteiten), in zoverre de CFC geen “belangrijke economische activiteit door middel van personeel, uitrusting, goederen en lokalen, gestaafd door feiten en relevante omstandigheden “ uitoefent. Deze uitzondering is niet dwingend wanneer de CFC gevestigd is in een land buiten de EER of wanneer de inkomsten van de CFC voortkomen uit constructies die in hoofdzaak opgezet zijn om een fiscaal voordeel te verkrijgen. De Richtlijn bevat tevens een de minimis-bepaling.

2.24 Bepalingen tegen hybride instrumenten

De bepalingen van de Richtlijn zijn de volgende: (a) in de mate waarin een hybride instrument aanleiding geeft tot een dubbele aftrek, wordt de aftrek alleen toegestaan in de lidstaat van oorsprong van de betaling en (b) in de mate waarin een hybride instrument aanleiding geeft tot een aftrek zonder dat er een taxatie tegenover staat, wordt de aftrek van de betaling in het land waar deze aftrek zou worden uitgevoerd, geweigerd.

2.3 De nichestrategie in vraag gesteld ?

België voert met een relatief hoog nominaal belastingtarief en een “gemiddeld” effectief tarief een nichebeleid. Belangrijk hierbij zijn de aftrek voor risicokapitaal, de aftrek voor octrooi-inkomsten, de tax shelter voor de audiovisuele werken en bepaalde rulings (met name de excess profit rulings). We combineren daardoor een hoog tarief met een smalle belastbare basis. Deze niches vormen niet noodzakelijkerwijs fiscale uitgaven in strikte zin.

De Afdeling heeft de geschiktheid van deze strategie kort besproken in haar Rapport van augustus 2014 en zij concludeerde dat "beide strategieën (laag tarief en brede grondslag, niche-beleid) hun voor- en nadelen hebben."

De recente initiatieven van de Europese Unie en van de OESO hebben veel gevolgen. De Afdeling heeft ze niet allemaal onderzocht. Ze spreekt zich bijvoorbeeld niet uit over de opportuniteit om in de wetgeving regels in te voeren met betrekking tot buitenlands gecontroleerde vennootschappen, anti-hybride instrumenten of de gevolgen van het belasten van latente meerwaarde zoals bepaald in de Europese richtlijn. De Afdeling heeft haar

werkzaamheden in de huidige context gericht op het belang van het verderzetten van het nichebeleid. In het vervolg van dit Advies onderzoeken we de drie belangrijkste niches.

2.31 Hoe zit het met de aftrek voor risicokapitaal ?

Ten aanzien van de aftrek voor risicokapitaal (ARK), is het noodzakelijk om een onderscheid te maken tussen het gebruik door financieringsvennootschappen binnen een groep en het gebruik door andere bedrijven, die we gemakshalve aanduiden als "niet-financiële vennootschappen".

- Voor de financieringsvennootschappen vormt de ARK een tool voor fiscale planning. Dit gebruik trekt in toenemende mate de aandacht vanuit andere landen, waaronder de Verenigde Staten. Het kan door andere landen worden bestreden op grond van bepalingen in het kader van de strijd tegen de gevolgen van hybride instrumenten en structuren (BEPS, Actie 2 en ATAD-Richtlijn voor de Europese landen), of door antimisbruikmaatregelen. In het kader van de aanbevelingen met betrekking tot hybride instrumenten zijn sommige landen immers van mening dat een dividend dat de aftrek voor risicokapitaal genoten heeft niet in het land van oorsprong belast is en dus in hoofde van de begunstigde moet worden belast. Andere antimisbruikmaatregelen kunnen gelijkaardige effecten teweegbrengen. Het voordeel van de aftrek voor risicokapitaal voor dit type vennootschappen wordt dan tot nul herleid.
- Daarnaast maken de financiële stromen die deze financieringsvennootschappen genereren van België een buitenbeentje: als gevolg van de hoge verhouding van de inkomende en uitgaande directe investeringen ten opzichte van het bbp (9), behoren we tot de groep van "verdachte" landen.
- Daarentegen stelt het gebruik van de ARK door de niet-financiële vennootschappen geen problemen. Integendeel, deze aanpak wordt eerder aanbevolen. Ze komt tegemoet aan de principes en eigenschappen van de *allowance for corporate equity (ACE)*, die de OESO in ruime mate onderschrijft (OECD, 2007). De interesse voor een aftrek van het rendement op het eigen vermogen is nog toegenomen sinds de financiële crisis. Overmatige schuldenlast vormt namelijk een van de oorzaken van de crisis, wat de afschaffing van de fiscale discriminatie van de eigen middelen verantwoordt.
- Dit wordt bevestigd door het feit dat de Italiaanse ACE geen problemen oproept en zelfs heel wat bijval oogst. In vergelijking met de Belgische versie, zijn de twee belangrijkste verschillen dat de toepassing beperkt wordt tot nieuw eigen vermogen (en niet slaat op de stock aan eigen vermogen, zoals bij ons) en het bestaan van antimisbruikmaatregelen die duidelijk de financieringsvennootschappen van een groep viseren (Zangari, 2014).

De ARK op zich wordt dus niet gecontesteerd, maar wel het gebruik ervan door financieringsvennootschappen. Deze kwestie werd vrij uitvoerig besproken in het Rapport van augustus 2014. Er is een concentratie van de aftrekken bij een beperkt aantal vennootschappen met een hoge belastbare basis vóór aftrek en een hoog balanstotaal, maar die naar verhouding weinig toegevoegde waarde en tewerkstelling genereren (HRF, 2014, pp. 166 en volgende). Ten aanzien van de doelstellingen van de hervorming, was de conclusie als volgt: "*De economische impact van de financieringsvennootschappen is niet duidelijk.*"

---

9 De OESO selecteerde deze indicator voor haar boordtabel om het verloop van de BEPS op te volgen. Zie OECD (2015b).

Drie opties zijn mogelijk: het behoud, een hervorming geïnspireerd op de Italiaanse regels of de volledige afschaffing gecombineerd met een verlaging van de belastingvoet.

Het behoud biedt stabiliteit aan het Belgisch fiscaal beleid. Stabiliteit is echter slechts een valabele optie indien ze ook zorgt voor rechtszekerheid voor de desbetreffende vennootschappen. Dat laatste is verre van gewaarborgd in de huidige internationale context. In een vooruitziende visie kan het heel riskant blijken om de fiscale concurrentiepositie van een land te baseren op een instrument waarvan bepaalde aspecten – en precies diegene waarop de positionering voornamelijk steunt - meer en meer gecontesteerd en geïviseerd worden in het buitenland door de hierboven vermelde anti-hybridebepalingen en antimisbruikmaatregelen.

De volledige afschaffing, ten gunste van een lager tarief, gaat duidelijk in de richting van een "laag tarief en brede grondslag." Een dergelijke aanpak is gerechtvaardigd vanuit economisch oogpunt, want het maakt de vennootschapsbelasting neutraler. Bij het verbreden van de belastbare basis schaft men bijzondere regelingen of stelsels af, waarbij men evolueert naar een "level playing field". We herintroduceren hiermee echter de discriminatie van het eigen vermogen, die door de invoering van de ARK aanzienlijk werd afgezwakt. Door een lagere nominale belastingvoet zou de kloof in effectieve belastingheffing op investeringen gefinancierd door eigen of vreemd vermogen evenwel krimpen. Deze optie verschaft een duidelijke rechtszekerheid: een laag tarief is aantrekkelijker dan een aftrek voor risicokapitaal met een onzekere toekomst.

De middelste optie is een terugkeer naar het centrale gegeven. Het stelsel blijft behouden, maar men neemt er antimisbruikmaatregelen in op tegen het gebruik ervan voor fiscale planning. Deze antimisbruikmaatregelen zouden er in de eerste plaats op gericht zijn op groepsniveau een dubbele aftrek van een financiële stroom of een aftrek zonder overeenkomstige belasting te voorkomen. Men kan zich hiervoor inspireren op het Italiaanse stelsel, zoals beschreven in Zangari (2014). Deze optie erkent de economische voordelen van een aftrek voor het rendement op het eigen vermogen. Bij een aftrek voor risicokapitaal wordt het normale rendement van kapitaal, gemeten door de intrestvoet op een risicoloze belegging op lange termijn, vrijgesteld en wordt enkel de risicopremie, met andere woorden het rendement van nog niet marginale investeringen, belast. In dat opzicht wordt de investeerder beschermd. De impact van de ARK is des te belangrijker naarmate het rendement van het eigen vermogen de risicovrije rente op lange termijn benadert. Hij verhoogt eveneens met het aandeel van het eigen vermogen in het geheel van het permanent kapitaal.

Vanuit theoretisch oogpunt is een andere optie, in dezelfde gedachtegang als de middelste hier gesuggereerde optie, de kapitaalkostaftrek, die de aftrek van zowel interesten als dividenden toelaat voor zover het de normale opbrengst van kapitaal betreft, maar ook niet meer dan dat (10). Net als de aftrek van de eigenvermogenskost heeft deze piste als voordeel dat het normale rendement van kapitaal niet belast wordt, op een symmetrische manier voor zowel eigen vermogen als geleend vermogen. Het is evenwel gewaagd om als enige land deze aanpak te kiezen. Het is voor zover wij weten tot op heden in geen enkel land geïmplementeerd.

2.32 Wat met de aftrek voor octrooi-inkomsten?

In het Rapport van augustus 2014, opteerde de Afdeling voor het behoud van de aftrek voor octrooi-inkomsten. De conclusie hieromtrent was de volgende *"De Afdeling is van oordeel dat het behoud van de aftrek voor octrooi-inkomsten gerechtvaardigd kan worden op voorwaarde dat de link tussen de ontwikkeling en de waardering van onderzoek en ontwikkeling duidelijk*

---

10 Zie KLEINBARD (2015) en MATHE et al. (2015).

is aangetoond en gecontroleerd. Echter, het vestigt ook de aandacht op het risico van te hoge steunpercentages – in combinatie met andere instrumenten- die het vrijbuitereffect kunnen verhogen en additionaliteit kunnen verminderen".

De aanbevelingen uit het OESO-G20-akkoord willen de link tussen de aftrek van de octrooi-inkomsten en de onderliggende onderzoeksactiviteiten versterken ("Nexus"-aanpak). We beschrijven eerst de principes en bespreken vervolgens de gevolgen voor België. Deze aanpak wordt verder toegelicht in (OECD, 2015c).

A. DE PRINCIPES VAN DE NEXUS-AANPAK

Het basisprincipe van deze aanpak bestaat er in de vrijstelling van de octrooi-inkomsten te bepalen op basis van een verhouding die als volgt berekend wordt:

$$R = \frac{a+b}{a+b+c+d}$$

- a* : R&D expenditures incurred by the taxpayer itself
- b* : expenditures for unrelated-party outsourcing
- c* : acquisition costs
- d* : expenditures for related-party outsourcing

De verhouding stijgt naarmate het aandeel van de uitgaven voor onderzoek en ontwikkeling die de vennootschap zelf heeft ontwikkeld, of heeft uitbesteed aan niet-verbonden vennootschappen, hoger uitvalt. Omgekeerd, het aankopen van een octrooi, of meer in het algemeen van intellectuele eigendom bij derden, vermindert de ratio. Hetzelfde geldt voor de uitgaven voor onderzoek en ontwikkeling uitbesteed aan verbonden vennootschappen.

Concreet geldt er geen beperking voor de vrijstelling van octrooi-inkomsten wanneer het onderzoek waaruit het patent voortvloeit, intern plaats vond. Omgekeerd zou de vrijstelling niet langer mogelijk zijn bij aankoop bij derden of bij outsourcing binnen de groep. In geval van interne "verbetering", wat ook volgens de huidige wetgeving recht op vrijstelling oplevert, wordt het vrijgestelde gedeelte (tegen 80%) bepaald volgens de bovenstaande formule.

Dit basisprincipe wordt toegepast op de volgende intellectuele eigendomsrechten (IE)

- octrooien,
- beschermde software,
- andere IE die niet tot de eerste twee categorieën behoren, maar dezelfde kenmerken vertonen en het voorwerp uitmaken van een procedure voor het behalen van een certificaat bij een overheidsinstelling onafhankelijk van de belastingadministratie. De trademarks (of een ander IE gerelateerd aan marketing) worden expliciet uitgesloten uit deze derde categorie (11).

---

11 Enkel de vennootschappen die voldoen aan de volgende criteria zullen van de derde IE-categorie genieten : de geconsolideerde omzet van de groep mag € 50 miljoen niet overstijgen en de bruto-inkomsten van de vennootschap uit IE-activa mogen niet hoger zijn dan €7,5 miljoen. In het kader van de opvolging van de BEPS-aanbevelingen, zal er voor de derde IE-categorie een monitoring zijn van het aantal gevallen en van de betrokken bedragen.

Dit uitgangspunt is onderworpen aan een aantal aanpassingen.

- Een automatische verhoging met 30% (op het resultaat uit de "Nexus"-formule) kan worden toegestaan. Bijgevolg zou de parameter R worden verhoogd tot 65% indien het resultaat van de formule op 50% uitkomt.
- De landen kunnen de Nexus-ratio beschouwen als een weerlegbare hypothese waarvan afgeweken kan worden wanneer uitzonderlijke omstandigheden dit verantwoorden. Zo kan een belastingplichtige (jaarlijks) aantonen dat de toegevoegde waarde uit onderzoek dat in aanmerking komt als gekwalificeerde uitgave, ruim de toegevoegde waarde overstijgt van het onderzoek dat hiervoor niet in aanmerking komt. Hij moet dan de aanpassing van de Nexus-ratio verantwoorden. Dit is uiteraard slechts van belang indien het resultaat van de aanpassing het resultaat van de automatische verhoging overschrijdt.

De bepalingen voor de inwerkingtreding van de Nexus-aanpak zijn de volgende: vanaf 30/06/2016 zullen nieuwkomers (12) slechts kunnen genieten van de IE-box, voor zover de Belgische IE-box voor 30/06/2016 in overeenstemming is gebracht met de Nexus-aanpak. De Belgische wetgeving moest dus voor die datum worden aangepast.

Vanaf de datum van inwerkingtreding van de nieuwe regeling, dus ten laatste op 30/06/2016, bestaat er in principe geen mogelijkheid meer om het voormalige stelsel toe te passen. De wetgevers kunnen echter overgangsmaatregelen voorzien voor de belastingplichtigen die momenteel van de IE-box genieten, zodat ze het vorige stelsel kunnen blijven toepassen gedurende maximaal 5 jaar en uiterlijk tot 30/06/2021. Vanaf die datum zal voor alle gevallen de Nexus-aanpak worden toegepast. Deze grandfathering-clausule gaat gepaard met antimisbruikmaatregelen. De belastingplichtigen die willen genieten van een IE-box, moeten zelf in staat zijn om de kosten en de opbrengsten van dezelfde IE aan elkaar te koppelen (13).

B. DE GEVOLGEN VOOR BELGIË ?

Op korte termijn moet België de nodige stappen ondernemen om de aftrek voor de octrooi-inkomsten te laten overeenstemmen met de "Nexus"-aanpak (14).

De Afdeling is van oordeel dat het een kortetermijnoplossing betreft, en dat verdere reflectie over het behoud van een *patent box* nodig is.

Van de drie fiscale niches die hier besproken worden, gaat het beslist om diegene die in de huidige context het minst kan worden aangevochten. Onder de *patent boxes* (of meer in het algemeen de IE-boxes) aangeboden door verschillende landen, positioneerde de Belgische

---

12 Met name de belastingplichtigen zonder IE-box of, voor belastingplichtigen die reeds voor andere IE's over een IE-box beschikken, de nieuwe activa die in aanmerking komen voor een IE-box.

13 Indien de opdeling van de IE-kosten moeilijk uitvoerbaar is, mogen de landen een groepering van alle IE's toelaten (globale berekening Nexus-ratio), bijvoorbeeld voor meerdere IE's geïntegreerd in een enkel product (product-based approach).

14 Het "wetsontwerp houdende dringende fiscale bepalingen" (Kamer van volksvertegenwoordigers, document 1920) voorziet om bestaande bepalingen vanaf 1 juli 2016 in te trekken. Een wetsontwerp gericht op het creëren van een nieuw stelsel dat compatibel is met de Nexus-aanpak ligt ter discussie binnen de regering.

aftrek voor octrooi-inkomsten zich reeds vrij gunstig op inhoudelijke criteria, terwijl de *patent boxes* van bepaalde andere landen in ruimere mate een instrument van *profit shifting* waren.

Drie vragen worden hierna besproken:

- (1) wat zijn de gevolgen voor de lokalisatie van de winsten die voortvloeien uit het gebruik van IE?
- (2) Wat zijn de gevolgen voor de lokalisatie van de onderzoeksactiviteiten?
- (3) Zullen de nieuwe regels finaal de *patent boxes* minder aantrekkelijk maken?

België moet erop vooruitgaan wat de eerste vraag betreft. De jurisdicties die *IE boxes* aanboden die niet gebonden zijn aan onderzoeksactiviteiten, zullen ten opzichte van België aan aantrekkingskracht inboeten, wat ons een concurrentievoordeel oplevert. Om dit voordeel te behouden, moeten we evenwel competitief blijven op het gebied van de lokalisatie van de onderzoeksactiviteiten.

Wat de tweede vraag aangaat, zal de nieuwe regeling de concurrentie met betrekking tot de lokalisatie van de onderzoeksactiviteiten versterken. De jurisdicties die *IE boxes* aanboden die niet gerelateerd waren aan onderliggende activiteiten, moeten ofwel hun *IE boxes* opgeven, ofwel een link voorzien door onderzoeksactiviteiten aan te trekken.

In verband met de derde vraag, is het duidelijk dat de uitvoering van de Nexus-aanpak een aanzienlijke *compliance cost* met zich meebrengt voor de betrokken vennootschappen. Daarenboven is er ook een bijkomende administratieve kost voor de administratie. De *tracking and tracing* die de Nexus vereist, verplicht vennootschappen om een vrij zware documentatie op te stellen en bij te houden, die de overheid moet controleren. Het kan daarom voordelig zijn om een moeilijk uitvoerbare *Patent box* te vervangen door de ondersteuning van de lokalisatie van onderzoeksactiviteiten, wat eenvoudiger te beheren is.

De belangrijkste implicatie is dat ***de internationale concurrentie zal verschuiven van de locatie van de inkomsten uit intellectuele eigendom naar de locatie van de onderzoeksactiviteiten***. Dat is het logische gevolg van het linken aan de onderliggende activiteiten. Concurrentieel zijn, uit zich dan in de ***fiscale stimuli toegekend aan de inputs*** (loonkosten van onderzoekers, kapitaaluitgaven voor O&O). Op dit vlak beschikt België over sterke troeven met de vrijstelling van doorstorting van bedrijfsvoorheffing (wat overeenkomt met loonsubsidies) en een belastingkrediet voor investeringen in O&O. Deze troeven verzekeren in de huidige context een gunstige positionering.

Dit soort stimuli is dus te verkiezen boven het behoud van een IE box, temeer omdat deze stimuli effectiever zijn in termen van de additionaliteit van inputfactoren dan de aftrek voor octrooi-inkomsten. Empirische studies hieromtrent komen tot eensluidende conclusies (CPB e.a., 2014; Gucerì, 2016). Een onderzoek op basis van micro-economische gegevens komt voor België tot gelijkaardige besluiten (Dumont, 2015).

2.33 *Het einde van de rulings ?*

De toekenning van fiscale voordelen via rulings wordt ernstig in vraag gesteld. Dit betekent echter niet "het einde van de rulings". De rulings die duidelijk beperkt blijven tot de

interpretatie van de wet en de bestaande regelgeving, met inbegrip van de klassieke rulings met betrekking tot verrekenprijzen, worden in principe niet geviseerd.

Vooreerst gaat de Europese Commissie na of de voorafgaande beslissing, ook als ze enkel de toepassing van de wetgeving betreft, de concurrentie niet verstoort. Er is dus een reëel gevaar dat een beslissing wordt gecontesteerd indien ze tot een effectieve belasting leidt die beduidend lager uitvalt dan de normale heffing die van toepassing is voor andere ondernemingen. Het risico is des te groter daar de controle door DG Concurrentie pas achteraf geschiedt en ze de terugbetaling van onterecht toegekende staatsteun kan eisen, zoals het geval is in het dossier van de *excess profit rulings* (EPR).

Het tweede element dat de rulings in vraag stelt, is de automatische uitwisseling van de rulings. De EPR bestond uit het verminderen van de belastbare basis in België door een aanpassing van de verrekenprijzen: men isoleerde en gaf fiscale vrijstelling aan een “excess profit”, die geacht werd voort te komen uit de synergie met de verwante vennootschappen, zonder de administratie van de landen van die vennootschappen op de hoogte te stellen. Men ziet direct de gevolgen: indien het land van de “tegenpartij” van de vennootschap erover geïnformeerd zou zijn en tot belasting zou overgaan, verliest de EPR het grootste deel van zijn aantrekkingskracht. Er zou dan als fiscaal voordeel enkel het verschil in belastingtarieven tussen de twee landen overblijven. Terwijl er nu een echte vrijstelling is zonder taxatie in het andere land.

De automatische uitwisseling van de rulings vermindert voor multinationals aanzienlijk de voordelen van voorafgaande beslissingen die eenzijdig de belastbare winst in een gegeven land verlagen: de corresponderende belasting zal dan elders verschuldigd zijn. Bovendien worden de mogelijkheden om de heffingsgrondslag te verplaatsen van het ene naar het andere land beperkt door de nieuwe normen omtrent de verrekenprijzen (BEPS, actions 8-10).

2.4 Is een laag tarief in de vennootschapsbelasting verenigbaar met andere elementen uit het stelsel van de inkomstenbelasting ?

De vraag rijst of een aanzienlijke daling van het nominale tarief van de vennootschapsbelasting verenigbaar zou zijn met de andere elementen uit het stelsel van de inkomstenbelasting.

De vennootschapsbelasting moet twee doelstellingen verzoenen. Voor ondernemingen die blootgesteld zijn aan internationale concurrentie, moet de vennootschapsbelasting concurrentieel zijn. Maar voor kleine vennootschappen, die economisch gezien dicht bij de eenmanszaken staan en die deel uitmaken van de beschermde sector, moet ze aanleunen bij de personenbelasting; zo niet dreigt een overmatige omschakeling van eenmanszaken naar vennootschappen.

De huidige verlaagde tarieven in de vennootschapsbelasting creëren dit probleem reeds. Nieuw is dat bij een aanzienlijke daling van het nominale tarief en de afschaffing van de verlaagde tarieven voor kmo's – in de veronderstelling dat het nieuwe nominale tarief lager of dicht in de buurt van de huidige verlaagde tarieven zou liggen - de keuze tussen eenmanszaken en vennootschappen gemaakt zal worden op basis van een belastingtarief dat onvoorwaardelijk wordt toegekend. Thans is de toekenning van de verlaagde tarieven voor kmo's onderhevig aan verschillende voorwaarden.

Meerdere opties zijn mogelijk om dit probleem aan te pakken:

- (a) Verhoging van de belasting op uitgekeerde winsten door een verhoging van het tarief van de roerende voorheffing op dividenden en liquidatieboni, zodat de tariefverlaging op de vennootschapswinst gecompenseerd wordt. Dit veronderstelt uiteraard dat de vennootschap en de aandeelhouder beide in België gevestigd zijn.
- (b) Vanaf een zekere grootte van de vennootschap en voor bepaalde soorten van activiteiten (15), de winst in hoofde van de bedrijfsleider via transparantie belasten.
- (c) Het opleggen van een toeslag op de vennootschapsbelasting indien de loonsom onder een bepaalde drempel uitkomt. Dit zou neerkomen op een veralgemening van de huidige regel dat er een minimale vergoeding voor minstens een van bedrijfsleiders vereist is om de verlaagde tarieven te kunnen genieten.

De Afdeling had aanpak (b) reeds voorgesteld in haar Rapport van augustus 2014. Aanpak (c) herformuleert de huidige regel van de minimale vergoeding voor bedrijfsleiders naar een context met een enig tarief voor de vennootschapsbelasting. Het gaat erom een minimale belastbare basis te verzekeren voor zowel de personenbelasting en voor de sociale bijdragen door zelfstandigen. Aanpak (a) is zeker het eenvoudigst (16).

De drie besproken opties hebben verschillende gevolgen vanuit het oogpunt van de verdeling van de ontvangsten tussen de verschillende overheidsniveaus.

- Bij optie (a) komt de toegenomen opbrengst van de roerende voorheffing volledig toe aan de federale overheid.
- Bij optie (b) levert de onderwerping aan de personenbelasting ontvangsten op die gedeeld worden tussen de federale overheid en de gewesten ten belope van de autonomiefactor (thans 74,01% en 25,99%). De gewesten krijgen in ieder geval meer ontvangsten, maar voor de federale overheid is dat enkel het geval indien de onderwerping aan de personenbelasting de ontvangsten uit deze belasting met meer dan 35,117% doen stijgen (17).
- Bij optie (c) zou de aanvullende belasting volledig naar de federale overheid gaan omdat zij volledig deel uitmaakt van de vennootschapsbelasting.

---

15 Het zou hier gaan om activiteiten die onder vennootschapsvorm worden uitgeoefend onder de naam van een toegang tot een beroep welke op naam staat van de bedrijfsleider(s) van de vennootschap.

16 Er moeten echter overgangsmaatregelen genomen worden voor dividenden die uitgekeerd worden uit de reserves die tegen het huidige tarief werden belast.

17 Hetzij (1/0,7401)-1.

3. Welke opties voor een tariefverlaging en een verbreding van de grondslag?

Het Rapport van 2014 besloot dat het in een budgetneutraal kader niet mogelijk is om het belastingtarief te verlagen tot 25%. De Afdeling kwam tot dit besluit na een onderzoek van de fiscale uitgaven, waarbij weliswaar bepaalde belastinguitgaven gehandhaafd werden, waaronder het belastingkrediet voor O&O en de aftrek voor octrooi-inkomsten. In geval van afschaffing van de belastingaftrek voor risicokapitaal werd er rekening gehouden met een delokalisatie van een deel van de grondslag. De Afdeling had beperkingen inzake de aftrekbaarheid van de kosten niet onderzocht. De context is sindsdien enigszins gewijzigd: de intercommunales werden reeds aan de vennootschapsbelasting onderworpen en het tarief van de belastingaftrek voor risicokapitaal zakte verder als gevolg van de rentedaling.

De boodschap blijft onveranderd. Of anders uitgedrukt, zelfs indien men de aftrek voor risicokapitaal afschaft, ***kan men in een budgetneutraal kader niet zakken tot 25%. Om dit doel te bereiken en a fortiori een nog lager nominaal tarief, is het vereist te raken aan de aftrekbaarheid van de kosten.***

Het derde deel van dit Advies bespreekt de mogelijke opties.

Eerst moeten drie opmerkingen gemaakt worden.

- De Afdeling is van oordeel dat het budgettair neutrale karakter van een hervorming van de vennootschapsbelasting moet worden gezien in een structureel perspectief. Sommige maatregelen kunnen grotere effecten op korte termijn hebben, anderen op middellange termijn.
- De raming van de gevolgen voor de begroting is om twee redenen problematisch. De eerste reden is dat ***het meest recente jaar waarvoor gedetailleerde en uitgebreide gegevens beschikbaar zijn, 2012 is. De Afdeling betreurt deze situatie en wenst de aandacht te vestigen op de noodzaak om het inkohieren van de vennootschapsbelasting zo te organiseren, dat de individuele of geaggregeerde statistische gegevens binnen een aanvaardbare periode beschikbaar zijn.***
- De moeilijkheid om de gevolgen voor de begroting te ramen, heeft ook te maken met ***gedragseffecten***. Deze zijn des te belangrijker naarmate de belastbare grondslag en bepaalde aftrekken of vrijstellingen geconcentreerd zijn bij een beperkt aantal vennootschappen waar de beslissingen omtrent de lokalisatie van de activiteiten en de winst op groepsniveau genomen wordt in functie van de fiscale regeling die in verschillende landen van kracht is. ***Het inschatten van deze gedragingen is een zeer delicate opdracht en men is vaak veroordeeld tot speculatie.***

3.1 De keuze van een eenheidsstelsel

De Afdeling meent dat een hervorming van de vennootschapsbelasting, die inhoudt dat een nichestrategie verlaten wordt ten voordele van een stelsel met laag tarief en brede grondslag, de gelegenheid moet vormen voor een vereenvoudiging en moet leiden tot een eenheidsstelsel. ***De Afdeling is dus geen voorstander van een keuzestelsel of van een duaal stelsel.***

Een keuzestelsel zou de ondernemingen een keuze laten tussen (1) het huidige stelsel en (2) bijvoorbeeld, een duidelijk lager tarief gekoppeld aan een belastbare basis met alleen aftrekken voor definitief belaste inkomsten (DBI) en vorige verliezen.

Een dergelijk stelsel stelt twee problemen: de budgettaire kost, geraamd op één bbp-punt voor een tarief van 20%, en het feit dat er geen duidelijk signaal gegeven wordt aan investeerders. Dit betekent in zekere zin dat hen, in een onzekere omgeving, de bal wordt teruggekaatst door hen te vragen op eigen risico een keuze te maken tussen betwistbare fiscale voordelen en de veiligheid van een lager nominaal tarief zonder andere specifieke voordelen. Dit botst overigens met de vereenvoudiging vermits twee verschillende stelsels naast elkaar zouden bestaan.

Een duaal stelsel zonder keuzemogelijkheid zou een andere optie kunnen zijn, waarbij de twee takken onderscheiden kunnen worden volgens bijvoorbeeld de criteria van artikel 15 van de nieuwe versie van het Wetboek van Vennootschappen (18). De ondernemingen die aan die voorwaarden voldoen, zouden een laag tarief genieten (bijvoorbeeld 20%) maar zouden enkel nog DBI en vorige verliezen kunnen aftrekken tegen de huidige voorwaarden. Voor de andere ondernemingen zou niets wijzigen. Deze optie kost beslist minder dan het keuzestelsel (0,2 bbp-punt volgens de ramingen van het Secretariaat). Een andere mogelijkheid zou zijn om onderscheid te maken tussen beursgenoteerde vennootschappen, waartoe ook de filialen van een beursgenoteerde groep behoren, en niet-beursgenoteerde vennootschappen.

Bij elk duaal stelsel, doen zich twee grote problemen voor. Het eerste probleem is het discriminerende karakter van elk opdelingscriterium. Het tweede probleem is dat deze optie geen antwoord biedt op de onzekerheid die gepaard gaat met de voornaamste fiscale niches die behouden zouden worden voor de grote ondernemingen; zij zullen er dus geen enkel belang bij hebben. Er is evenmin sprake van vereenvoudiging, vermits twee stelsels naast elkaar zouden bestaan.

3.2 Het algemeen kader van een stelsel met een laag tarief en brede grondslag

Een eenvoudige wiskundige berekening laat toe de omvang van de taak te schetsen.

- In een budgettair neutraal kader en vertrekkend van een nominaal tarief van 33,99%, vereist een verlaging tot 25% een verbreding van de belastbare basis met 36%, terwijl een verlaging tot 20% een verbreding met 70% vergt.
- In een budgettair neutraal kader en vertrekkend van een gemiddeld tarief van 32,1% (19), zoals opgetekend voor het aanslagjaar 2013, vereist een verlaging tot 25% een verbreding van de belastbare basis met 28%, terwijl een verlaging tot 20% een verbreding met 60% vergt.

Dit houdt een afschaffing van de verlaagde tarieven voor kmo's in. Een tarief van 25% zou aanleunen bij het huidige tarief terwijl het tarief van 20% gunstiger zou zijn.

---

18 Vennootschappen worden gezien als kmo indien ze niet meer dan één van de volgende criteria overschrijden: een jaargemiddelde van 50 werknemers, jaaromzet exclusief btw van 9.000.000 euro en een balanstotaal van 4.500.000 euro. Men verliest het statuut van kmo indien meer dan één criterium gedurende twee opeenvolgende boekjaren overschreden zijn.

19 Dit gemiddeld tarief wordt berekend als verhouding van de basisbelasting, berekend op basis van enkel de nominale belastingtarieven, tot de netto belastbare grondslag. Het bevat dan ook het effect van de verschillende tarieven, met inbegrip van verlaagde tarieven voor de kmo's.

Tabel 1 vertaalt deze doelstelling in miljoenen euro op basis van gegevens voor het aanslagjaar 2013. Verder worden de bedragen van de voornaamste aftrekken en vrijstellingen tegen de doelstelling afgezet. De bepalingen die het voorkomen van dubbele belasting als doel hebben, werden buiten beschouwing gelaten, evenals de aftrek van vorige verliezen. De aanpak is louter beschrijvend en bevat in dit stadium geen enkele aanwijzing over de opportuniteit van het behoud of het afschaffen van de genoemde bepalingen.

Tabel 1
Verbreiding van de belastbare basis: omvang van de voornaamste aftrekken en vrijstellingen (aanslagjaar 2013)

Voornaamste aftrekken en vrijstellingen	Miljoen euro	In % van de doelstelling	
<i>Beoogd tarief</i>		25,0%	20,0%
<i>Vereiste verbreding</i>		10.222	21.135
Tax shelter audiovisuele sector	164	1,6%	0,8%
Niet-belastbare elementen	677	6,6%	3,2%
Waarvan giften	28	0,3%	0,1%
Wv. bijkomend pers. wetensch. onderzoek	0	0,0%	0,0%
Wv. bijkomend personeel kmo	22	0,2%	0,1%
Wv. Stagebonussen	25	0,2%	0,1%
Wv. andere niet-belastbare elementen	602	5,9%	2,8%
Aftrek voor octrooi-inkomsten	1.141	11,2%	5,4%
Aftrek voor risicokapitaal	15.546	152,1%	73,6%
Investeringsaftrek	269	2,6%	1,3%

Miljoen euro

Bron : FOD Financiën

Het besluit van deze zuiver beschrijvende aanpak is vrij helder: ***er is geen wezenlijke verandering mogelijk zonder een afschaffing van de aftrek voor risicokapitaal (ARK)***. Exclusief de ARK en aangenomen dat de modaliteiten voor de aftrek van verliezen onveranderd blijven, zouden de rubrieken uit Tabel 1 slechts toelaten 22% van de verlaging tot 25% te financieren, en slechts 11% van de kost van een daling tot 20%.

3.3 De hoofdzaak : de aftrek voor risicokapitaal

Omwille van twee redenen mag men zich evenwel niet blindstaren op de gegevens uit Tabel 1.

- Het vermelde ARK-bedrag slaat op het aanslagjaar 2013, terwijl sindsdien een verdere daling van het referentietarief optrad.
- Het gaat om een statische redenering, terwijl de afschaffing van de ARK het vertrek van financieringsvennootschappen tot gevolg kan hebben.

3.31 Welke bewegingsruimte, rekening houdend met de daling van het ARK-tarief ?

Wat het eerste punt betreft, is het referentietarief tussen 2012 en 2017 inderdaad van 3,572% naar 1,131% geëvolueerd. Strikt proportioneel gezien en bij ongewijzigd eigen vermogen, zou het ARK-bedrag op 4.922 miljoen euro uitkomen en zou dit nog slechts toelaten om 48% van de budgettaire kost van een verlaging tot 25% te financieren, of slechts een kwart van de kost van een verlaging tot 20%.

Anderzijds weet men dat de impact van de daling van het referentietarief niet terug te vinden is in de opbrengst van de vennootschapsbelasting. Op basis van de zopas geschetste redenering, zou er in de betrokken periode een stijging van de opbrengst van de vennootschapsbelasting geweest moeten zijn van zowat 3,6 miljard € maar daar valt geen spoor van te bekennen. In bijlage 1 vindt men een analyse van deze problematiek, opgesteld door de studiedienst van de FOD Financiën. De conclusie van deze analyse is dat de impact van de daling van het referentiepercentage gecompenseerd werd door een overeenkomstige aanpassing van het resultaat vóór aftrekbewerkingen en/of door een verhoging van daaropvolgende aftrekbewerkingen, voornamelijk de aftrek van vorige verliezen en de aanzuivering van ARK uit vorige aanslagjaren.

Het eerste element van voornoemde neutralisatie komt erop neer te veronderstellen dat bij de voornaamste financieringsvennootschappen de belastbare basis parallel met de ARK daalt, zodat uiteindelijk noch de netto belastbare basis noch de belasting toenemen. Dit zou erop neerkomen dat deze financieringsvennootschappen de daling van het ARK-tarief doorrekenen in de leningen aan verbonden ondernemingen. De aangroei van de belastbare basis vindt dan plaats in het land van de verbonden onderneming die ontleent. Concreet zijn er dan minder belaste interestinkomsten in België, en minder aftrekbare interestlasten - en bijgevolg meer winstmarge - in het land van de ontlenende vennootschap. Het nominaal tarief van de vennootschapsbelasting geldt als marginaal tarief en er is een winst op groepsniveau.

De tweede neutralisatie is een toename van de daaropvolgende aftrekken, waaronder voornamelijk de aftrekken voor vorige verliezen en de aanzuivering van ARK uit vorige aanslagjaren. De afschaffing van de ARK geeft inderdaad manoeuvreerruimte om deze elementen aan te rekenen, wat de terugname van uitgestelde belastingen versnelt.

3.32 Wat gebeurt er bij het afschaffen van de ARK ?

Dan rijst de volgende vraag: gaan de mechanismen die de afgelopen jaren verhinderden dat de daling van het referentietarief van de ARK teruggevonden werd in de ontvangsten, *mutatis mutandis* in werking treden bij het annuleren van de ARK? Bij een positief antwoord is de budgettaire bewegingsruimte die het opheffen van de ARK oplevert, zeer klein.

Om onmiddellijk bewegingsruimte te bekomen, moet men de mechanismen die hierboven beschreven zijn, neutraliseren. Dit veronderstelt vooreerst dat er maatregelen worden genomen om te voorkomen dat bij het annuleren van de ARK, deze gecompenseerd wordt door hogere daaropvolgende aftrekken. Dit vereist voornamelijk een beperking op de aftrek van vorige verliezen. Voor de financieringsvennootschappen stelt zich de vraag, welke fiscale planningsstrategie gehanteerd zal worden in een "post-BEPS"-context.

3.33 Welke gedragswijziging van financieringsvennootschappen ?

Het is mogelijk dat de ARK-afschaffing het vertrek van financieringsvennootschappen teweegbrengt, en dat die zich zouden vestigen in landen die gelijkaardige stelsels van fiscale planning zouden blijven aanbieden. Deze hypothese was zeker pertinent in een "pre-BEPS"-context. Dat is niet langer het geval. De antimisbruikbepalingen die de huidige aftrek voor risicokapitaal zouden viseren, zouden immers ook op fiscale stelsels van toepassing zijn die in andere landen de plaats van de ARK innemen. Vermits deze maatregelen genomen worden in landen van waaruit de stromen van de directe investeringen vertrekken, zouden ze in alle mogelijke bestemmingen op een gelijkaardige wijze gelden. In een dergelijke context zou de ARK-afschaffing geen concurrentienadeel meebrengen. De mogelijkheid bestaat daarbij dat de financieringsvennootschappen in België gevestigd blijven.

In dat geval creëert de ARK-afschaffing wel degelijk bewegingsruimte voor een daling van het belastingtarief. In het tegenovergestelde geval verliest België de (netto-) belastbare basis van de betrokken ondernemingen en kan men hun ARK niet inboeken als bewegingsruimte voor de financiering van een daling van het belastingtarief.

Verschillende wegen leiden tot het volgende oordeel: de financieringsvennootschappen zouden instaan voor 40% van het ARK-totaal. Men kan tevens de hypothese aannemen dat deze ondernemingen weinig of geen netto belastbare grondslag hebben.

In de veronderstelling dat de financieringsvennootschappen vertrekken, zou een afschaffing van de ARK slechts voor 60% tot een stijging van de netto belastbare basis leiden, hetzij 9.327 miljoen euro. Deze bijkomende belastbare basis situeert zich bijgevolg vooral bij de niet-financiële vennootschappen. In de veronderstelling van een gelijkaardige "mechanische" aanpassing als voor de daling van het referentietarief, bedraagt de bewegingsruimte voor de financiering van een verlaging van het tarief slechts 2.953 miljoen euro, hetzij 29% van de verbreding die nodig is om de daling van het belastingtarief naar 25% te financieren en 14% van de verbreding die nodig is om de daling van het belastingtarief naar 20% te financieren. Men moet er ook voor zorgen dat de stijging van de belastbare basis niet gecompenseerd wordt door meer daaropvolgende aftrekken.

In de hypothese dat de financieringsvennootschappen in België gevestigd blijven, dan blijft de bewegingsruimte dezelfde als die eerder vermeld werd, respectievelijk 48% en 23% van de verbreding van de belastbare basis die nodig is om de daling van het belastingtarief naar 25% of 20% te kunnen financieren.

3.4 Hoe de belastbare basis verbreden, bovenop de aftrekken en vrijstellingen ?

De afschaffing van de ARK, gecombineerd met een verbreding van de belastbare basis door de afschaffing van fiscale uitgaven, volstaat niet om de tariefdoelen vermeld in Tabel 1 te realiseren.

Deze doelstellingen kunnen dus niet gehaald worden zonder te raken aan de aftrekbaarheid van kosten of andere elementen van het algemeen stelsel (20). We onderzoeken vier opties:

---

20 Het "algemeen stelsel" is de norm ten opzichte waarvan een afwijking als fiscale uitgave beschouwd wordt. Het omvat normalerwijze de basiselementen van een stelsel van vennootschapsbelasting. De inventaris van de fiscale uitgaven definieert als volgt het referentiestelsel: "De vennootschapsbelasting bestaat in het belasten van bedrijfswinsten, ongeacht de aanwending daarvan, maar na het wegwerken van de dubbele belasting van de uitgekeerde en niet-uitgekeerde winsten en na aftrek van de vorige verliezen. De toepassingsmaatregelen van de internationale dubbelbelastingverdragen en de maatregelen uit de nationale wetgeving die hetzelfde doel nastreven, worden beschouwd deel uit te maken van het algemeen stelsel. De aftrek voor risicokapitaal wordt beschouwd als een bestanddeel van het algemeen stelsel: de invoering ervan houdt een wijziging van het algemeen stelsel in en beperkt zich niet tot een loutere afwijking van het voordien bestaande stelsel". Zie Kamer van volksvertegenwoordigers (2015), p 4.

een beperking van andere aftrekken dan fiscale uitgaven (dus de aftrekken en vrijstellingen die deel uit maken van het referentiestelsel), een herziening van de aftrekbaarheid van interestlasten, de verworpen uitgaven en de afschrijvingen.

3.41 Hervorming van het referentiestelsel

DE VRIJSTELLINGSVOORWAARDEN VOOR MEERWAARDEN OP AANDELEN

De vrijstelling van meerwaarden op aandelen wordt in België vrijwel zonder voorwaarden toegekend. De Afdeling stelt niet voor het beginsel van de vrijstelling terug te schroeven, in ieder geval niet voor de meerwaarden gerealiseerd op de deelnemingen in verbonden ondernemingen. In dat geval vormt de immunisatie de tweede component van een vrijstellingsstelsel, naast de aftrek van dividenden als definitief belaste inkomsten (DBI).

Het lijkt evenwel aangewezen om de voorwaarden van vrijstelling van meerwaarden op die van de aftrekbaarheid van dividenden af te stemmen: dit verhoogt de neutraliteit van de taxatie van het rendement van deelnemingen in verbonden ondernemingen en meer algemeen, van de taxatie van het rendement van beleggingen in aandelen. De voornaamste voorwaarde is de participatiedrempel (21). De permanentievoorwaarde heeft waarschijnlijk slechts weinig effect, wat echter niet betekent dat we ze niet in rekening moeten brengen.

Het verbreden van de belastbare basis kan op een strikt statische manier geraamd worden op 3.590 miljoen euro, hetzij 35% van de financieringskost van een verlaging tot 25% of 17% van de kost van een verlaging tot 20% (22). De Afdeling acht het echter waarschijnlijk dat slechts een zeer klein deel van deze opbrengst gehaald kan worden. Een zeer aanzienlijk deel van de meerwaarde op aandelen, die momenteel vrijgesteld is van belasting, is immers het gevolg van transacties die in België verricht worden precies omdat hier een belastingvrijstelling mogelijk is.

DE AFTREK VAN VORIGE VERLIEZEN

De analyse van de impact van de daling van het referentietarief van de ARK deed ertoe besluiten dat de impact hiervan op de ontvangsten gecompenseerd werd door hogere daaropvolgende aftrekken, waaronder de aftrek van vorige verliezen. Zoals hierboven vermeld, is een beperking van de aftrek van vorige verliezen noodzakelijk, indien men bij het afschaffen van de ARK werkelijk en op korte termijn een verbreding van de belastbare basis wil bekomen. Zo niet zal, zoals in de jaren 2012-2016, de daling van de referentietarieven van de ARK niet zorgen voor een significante toename van de netto belastbare basis.

De Afdeling meent echter dat het niet aangewezen is om terug te komen noch op het principe van de recuperatie van de vorige verliezen, noch op het principe van de onbeperkte recuperatie in de tijd van vorige verliezen. Er zijn geen economische argumenten die zulke veranderingen verantwoorden. Om een verbreding van de belastbare basis te waarborgen en alleen om die reden, kan men evenwel overwegen om de aftrek van vorige verliezen te beperken in functie van het belastbaar resultaat. Deze optie behoudt de volledige

---

21 De participatie moet ofwel minimaal 10% van het kapitaal van de vennootschap ofwel minimaal 2.500.000 euro bedragen.

22 De raming is gebaseerd op het deel van de dividenden dat niet aan de DBI-voorwaarden voldoet. Men bekomt deze verhouding door de DBI-dividenden te delen door het totaal van de dividenden ontvangen door de ondernemingen in 2012 (bron: nationale rekeningen). De verhouding bedraagt 89%, wat inhoudt dat 11% van de dividenden niet aan de DBI-voorwaarden voldoet. Er wordt vervolgens aangenomen dat 11% van de vrijgestelde sommen uit meerwaarden op aandelen buiten de voorwaarden valt. Vermits het bedrag van de meerwaarden van jaar tot jaar schommelt, werd voor een berekening op kruissnelheid uitgegaan van de recentste vijf aanslagjaren.

afrekbaarheid en legt slechts een verlengde spreiding in de tijd op. Dit heeft als gevolg dat het rendement van de maatregel niet structureel van aard is.

Ter illustratie werd een simulatie uitgevoerd met de volgende parameters: beperking tot 1 miljoen euro plus 75% van het verschil tussen dat overblijft na de toekenning van de ARK en deze limiet van 1 miljoen euro. Stroomopwaarts wordt de afschaffing van de aftrek voor risicokapitaal verondersteld. De simulatie geeft aan dat een dergelijke beperking van de vorige verliezen de belastbare basis niet verbreedt boven de verbreding die gecreëerd wordt door het afschaffen van de ARK. Er zijn inderdaad twee effecten die elkaar opheffen. (1) de marge gecreëerd door de afschaffing van de ARK zou *ceteris paribus* toelaten de afbouw van vorige verliezen te versnellen, maar (2) de gesimuleerde maatregel annuleert dit effect.

Het blijkt eveneens dat het laten variëren van de parameters slechts weinig invloed heeft op het resultaat van de twee bovengenoemde effecten.

Tabel 2
Varianten van de aftrek van vorige verliezen

Begrotingsjaar	Index
Beperking tot 1 miljoen euro, 60% van (resterend resultaat – 1 miljoen euro)	0,97
Beperking tot 1 miljoen euro, 75% van (resterend resultaat – 1 miljoen euro)	1,00
Beperking tot 1 miljoen euro, 90% van (resterend resultaat – 1 miljoen euro)	1,03

Bij de overschakeling van een percentage van 75% naar 60% van het resterend resultaat na toekenning van de ARK, wijzigt de impact naar verhouding slechts met 3%. Overschakelen op 90% verhoogt de impact eveneens slechts met 3%. Deze uitkomsten worden uiteraard beïnvloed door de context van het jaar 2012. Er dient rekening mee gehouden te worden dat de voorraden recupereerbare vorige verliezen sinds 2012 allicht afgenomen zijn, als gevolg van de daling van het ARK-referentietarief en van de ruimte die zodoende gecreëerd werd om de verliezen te recupereren.

3.42 De afrekbaarheid van interestlasten

A. WELK ANTWOORD OP DE “ATAD”-RICHTLIJN

De bepalingen van de Richtlijn zijn hierboven beschreven. Deze laat bewegingsruimte in die zin toe dat de belangrijkste bepaling - het beperken van de negatieve interestmarge tot 30% van de EBITDA – kan worden vervangen door maatregelen met gelijkwaardig effect ter vrijwaring van de belastbare basis.

De Afdeling heeft echter als hypothese aangenomen dat de belangrijkste bepaling uitgevoerd zal worden. De Afdeling heeft onderzocht in welke mate deze verandering de belastbare basis verbreedt. De Afdeling veronderstelt een onmiddellijke inwerkingtreding van de richtlijn.

B. RAMING VAN DE IMPACT

Bijlage 2 detailleert de resultaten van een simulatie van de impact van de invoering van deze maatregel. Het betreft een statische simulatie zonder spillovereffecten, waarbij de maatregel toegepast wordt op alle uitstaande schulden.

Met dit voorbehoud zou de verbreding van de belastbare basis overeenstemmen, na toepassing op alle lopende leningen maar zonder rekening te houden met overdrachtsmechanismen, met 22% van de kost van een verlaging van het tarief tot 25% en met 11% van de kost van een verlaging van het tarief tot 20%.

Een spreiding in de tijd kan worden benaderd vanuit de verdeling van de schulden van vennootschappen op basis van hun looptijd (23). Op deze basis laat bij de aanvang deze maatregel dus slechts toe om 10% à 15% van de vereiste enveloppe voor de compensatie van de kost van een verlaging van het nominaal tarief tot 25% te financieren.

De resultaten van de simulatie beschreven in bijlage 2 nodigen evenwel uit om de conclusies te nuanceren die men kan trekken uit een statische en korte-termijnanalyse.

De gesimuleerde maatregel heeft namelijk betrekking op een beperkt aantal vennootschappen, bovendien slaat de simulatie op het jaar 2012. Ze weerspiegelt bijgevolg de financieringsstructuur van die vennootschappen in een bepaald jaar. De context kan sindsdien gewijzigd zijn, al weet men niet in welke zin: vennootschappen die sterk getroffen werden, kunnen dat niet meer zijn, terwijl andere die amper getroffen werden, dat vandaag wel kunnen zijn. Hetzelfde voorbehoud geldt voor de gedeeltelijke compensatie van de impact via vorige verliezen en de ARK-overdrachten. De stand van de voorraad aftrekken kan vandaag (of bij de inwerkingtreding van de maatregel) anders zijn dan in 2012.

Een ander voorbehoud betreft het gedrag van de vennootschappen. Zoals het gros van de micro-simulatiemodellen is Misis een statisch model. Indien vennootschappen als verliezers geïdentificeerd worden, komt dat door arrangementen die getroffen werden omdat ze er voordelig uitkwamen in de toenmalige omstandigheden (en in de huidige, wat de regelgeving aangaat). Aangezien België een naar verhouding hoog nominaal tarief heeft, hebben ondernemingsgroepen er belang bij de filialen die hier gevestigd zijn te laten lenen, en de stroom van afgetrokken interesten te laten vertrekken naar begunstigden die tegen lagere tarieven belast worden. Dergelijke schikkingen kunnen uiteraard herzien worden in een gewijzigde fiscale context.

Indien de herzieningen de beperking van de financieringskosten ten laste van vennootschappen gevestigd in België als resultaat hebben, zal er inderdaad een winst optreden, met als enig verschil dat een toename van de winst in de plaats komt van een toename van de VU bij gelijkblijvende winst. Niets belet evenwel dat groepen van ondernemingen via andere kanalen pogen een verhoging van de belastbare basis in België te voorkomen.

Om al deze redenen is de Afdeling van oordeel dat het zeer delicaat is een nauwkeurige raming uit te brengen van de budgettaire gevolgen van de implementatie van de nieuwe Europese richtlijnen in onze wetgeving. De raming welke in bijlage 2 is opgenomen, is duidelijk een maximum.

---

23 Zie bijlage 2.

3.43 De overige verworpen uitgaven (VU)

Verder gaan in het verwerpen van de aftrekbaarheid van bepaalde kosten, vormt een andere optie. Dat kan door de huidige verwerpspercentages op te trekken (zoals bijvoorbeeld voor de restaurantkosten), of door nieuwe verworpen uitgaven toe te voegen. De laatste optie kan niet gesimuleerd worden bij gebrek aan gegevens; de belastingaangifte detailleert immers slechts de huidige VU en de jaarrekeningen preciseren geen aftrekbare lasten.

Voor de thans gedeeltelijk aftrekbare kosten zijn de gegevens als volgt (aanslagjaar 2013).

Tabel 3
Gedeeltelijk verworpen uitgaven

Aard van de uitgaven	% aftrekbaarheid	Bedrag VU	Aftrekbaar bedrag
Autokosten	variabel	1.749,20	n.b.
Restaurantkosten	69%	367,98	819,1
Representatiekosten en zakengeschenken	50%	331,46	331,5

De kosten van restaurant, representatie en zakengeschenken integraal niet-aftrekbaar maken, laat dus slechts een zeer beperkte verbreding van de belastbare basis toe.

3.44 De afschrijvingen

Een laatste optie bestaat er in het afschrijvingsritme te beperken. Dit levert weliswaar geen structurele winst op: men schuift de belastbare basis immers slechts in de tijd door. Vanuit een economisch oogpunt is de enige structurele impact negatief: er treedt een daling van de netto actuariële waarde van de afschrijvingen op, en bijgevolg een stijging van de kapitaalkost en van de effectieve belasting voor de investeerder. Op basis van de gebruikelijke hypothese, waarbij de actualisatievoet gelijk is aan de langetermijnrente, valt deze negatieve impact onder de huidige omstandigheden evenwel zeer bescheiden uit. Overigens beperkt de verlaging van het belastingtarief het belastingvoordeel dat voortvloeit uit de afschrijvingen, wat bijgevolg de negatieve impact van de vertraagde afschrijvingen reduceert.

Bijlage 3 presenteert een berekening voor twee voorstellen van beperking van de afschrijvingen.

- Het eerste veralgemeent de afschrijvingen *pro rata temporis* in het jaar van verwerving. Thans geldt dit slechts voor vennootschappen die geen kmo zijn, volgens de criteria van artikel 15 van de het Wetboek van Vennootschappen.
- Het tweede schaft de degressieve afschrijvingen af.

Beide aanpassingen combineren zou de afschrijvingsmodaliteiten vereenvoudigen: er resteert slechts één afschrijvingsformule, met voor alle ondernemingen een *pro rata temporis*-regeling in het jaar van verwerving.

De degressieve afschrijvingsstelsels werden ingevoerd in een economische context waarin de inflatie en de langetermijnrente beduidend hoger uitkwamen dan nu het geval is. In dergelijke omstandigheden boden versnelde afschrijvingen effectief een economisch voordeel. De nominale belastingtarieven waren toen eveneens aanzienlijk hoger dan nu.

Sinds minstens twee decennia hebben meerdere landen hervormingen doorgevoerd waarbij een verlaging van het belastingtarief met minder gunstige afschrijvingsmodaliteiten wordt gecombineerd. Tijdens de gefaseerde hervorming van de vennootschapsbelasting in de jaren 90 en bij de hervorming van 2002, paste België dit slechts in beperkte mate toe. Men kan oordelen dat, in de huidige omstandigheden van lage inflatie en rente, het moment aangebroken is om terug te grijpen naar de veralgemeende lineaire afschrijving.

In bijlage 3 vindt men een berekening van de budgettaire impact van de twee voorstellen. ***Indien ze samen worden ingevoerd, staan ze in voor een verbreding van de belastbare basis die aanvankelijk 25% financiert van de enveloppe vereist voor een tariefverlaging tot 25% en 13% van de enveloppe vereist voor een tariefverlaging tot 20%. Er wordt aan herinnerd dat op termijn de budgettaire impact nihil is.***

3.5 Verhoging van de roerende voorheffing op dividenden en op de liquidatieboni

De verhoging van de roerende voorheffing op dividenden en op de liquidatieboni werd reeds naar voor geschoven als een van de middelen om te verhinderen dat een daling van de vennootschapsbelasting voor de kleine ondernemingen een te grote kloof genereert tussen de belasting van eenmanszaken en de belasting van vennootschappen.

Behalve het behoud van een zekere neutraliteit tussen de belasting van eenmanszaken en van vennootschappen, biedt deze strategie nog een ander voordeel. Uitgedrukt in termen van het ruimere debat omtrent de competitiviteit van een economie, laat het toe om een onderscheid te maken tussen de concurrentiepositie van de beschutte en de blootgestelde sector. De verlaging van het tarief van de vennootschapsbelasting komt ten volle ten goede aan de blootgestelde sector maar wordt geneutraliseerd voor de beschutte sector. We herinneren er in dit verband aan dat, voor de ondernemingen die zich op de wereldmarkt financieren, de stijging van de roerende voorheffing wel de aandeelhouder treft, maar niet de investeringen.

De toename van de roerende voorheffing zal overigens van toepassing zijn op de dividenden van buitenlandse oorsprong.

Het evenwicht herstellen ten opzichte van de huidige belastingdruk (50,4925%), die voortvloeit uit de combinatie van de vennootschapsbelasting tegen het normale tarief en de roerende voorheffing, vereist:

- Een roerende voorheffing van 34% bij een vennootschapsbelasting tegen 25%
- Een roerende voorheffing van 38% bij een vennootschapsbelasting tegen 20%.

In begrotingstermen levert een procentpunt van de roerende voorheffing op dividenden, afgezien van de overgangsmaatregelen (24), een bijkomende ontvangst op van ongeveer 100 miljoen euro.

---

24 Deze overgangsmaatregelen zijn noodzakelijk voor de dividenden die worden uitgekeerd op basis van reserves die werden belast tegen het tarief dat vóór de wijziging van kracht was.

Het gaat hier om substantiële verhogingen. Daarnaast zou de kloof met de belasting op interesten het ontlenen nogmaals bevoordelen, terwijl de afschaffing van de aftrek voor risicokapitaal reeds het lenen bevordert, vermits ze een voordeel van de financiering met eigen middelen schrapt.

Het behoud van de nagestreefde neutraliteit vereist dus dat de verhoging van de roerende voorheffing eveneens op interesten slaat. In dat geval brengt een verhoging met een procentpunt ongeveer het dubbele op.

3.6 Terugverdieneffecten

De kwestie van de terugverdieneffecten werd reeds besproken in het kader van het Rapport van 2014. De Afdeling aanvaardde toen de hypothese van een terugverdieneffect van 25%, inclusief de impact van buitenlandse directe investeringen. Dat laatste werd toen berekend aan de hand van een semi-elasticiteit van -2,9, wat inhoudt dat een verlaging van het nominaal tarief van de vennootschapsbelasting met één procentpunt de stroom directe investeringen met 2,9% verhoogt. De raming van de terugverdieneffecten gaat ervan uit dat deze toename van de directe investeringsstromen leidt tot een verruiming van de belastbare basis. De werkwijze ging uit van het nominale tarief.

De raming van de terugverdieneffecten van een dergelijke hervorming zoals hier geschetst, is beslist zeer delicaat. De Afdeling kan geen definitieve conclusies uitbrengen. De volgende alinea's beperken zich tot de belangrijkste vragen die uit deze raming naar voren komen.

3.61 *Welke terugverdieneffecten biedt een eventuele verbreding van de belastbare basis ?*

Als we positieve terugverdieneffecten van een daling van het nominale tarief mogen verwachten, wanneer zijn er dan de, negatief veronderstelde, terugverdieneffecten van een verbreding van de belastbare basis?

Een dergelijke hervorming genereert winsten en verliezen. De reactie (in de veronderstelling dat die negatief is) van de investeringsstromen op de compenserende maatregelen is niet per se symmetrisch met de reactie op de tariefverlaging. Zo zou er een positief effect blijven bestaan; het positieve terugverdieneffect van het lagere tarief overcompenseert het negatieve effect van de compenserende maatregelen. Dit in de veronderstelling dat de compenserende maatregelen zich richten tot vennootschappen of sectoren waar de investeringen inelastisch zijn ten opzichte van de kapitaalkost, terwijl het lagere tarief ook vennootschappen met een hogere (in absolute waarde) elasticiteit betreft. De empirische literatuur biedt in dit verband bijzonder weinig houvast.

3.62 *De internationale omgeving*

Een even belangrijke kwestie vormt de internationale omgeving. ***Een terugverdieneffect van 25%, zoals hierboven beschreven, veronderstelt een eenzijdige hervorming, waarbij de tarieven in de andere landen ongewijzigd blijven.*** Dat zal echter beslist niet het geval zijn: het huidige debat wordt immers geschraagd door tariefverlagingen beslist of overwogen in andere landen. Men kan deze nieuwe golf van fiscale concurrentie en de *race to the bottom* (op tariefvlak) die zij zou kunnen veroorzaken, betreuren. Dit is echter het meest waarschijnlijke scenario, omdat er momenteel geen politiek initiatief is om een minimumtarief vast te leggen. Men zou bijgevolg kunnen besluiten dat een terugverdieneffect van 25% ruim overdreven is.

Hierbij dreigt men echter over het hoofd te zien dat, *in een wereld in beweging en overheerst door neerwaartse concurrentie, niets doen ook kosten met zich kan meebrengen*. Of anders uitgedrukt, gezien de verminderde aantrekkelijkheid van België zou de evolutie van de ontvangsten van de vennootschapsbelasting bij een ongewijzigd tarief een daling kennen. In een dergelijke context behelst de verlaging van het nominaal belastingtarief toch een terugverdieneffect vermits het toelaat een aftakeling af te blokken. Wij brengen daarbij in herinnering, vooraleer dit punt uit te werken, dat wat men gewoonlijk een "evolutie bij ongewijzigd beleid" noemt, geen rekening houdt met een eventueel verlies aan aantrekkelijkheid van België.

3.63 De impact van een tariefverlaging op de profit shifting

Er bestaan ook andere types van terugverdieneffecten. Ze slaan eerder op de verplaatsing van de belastbare basis dan op wijzigingen in de stromen van directe investeringen en de delokalisatie van bijhorende economische activiteiten. Een relatief hoog nominaal tarief in de vennootschapsbelasting maakt het stelsel kwetsbaar voor *profit shifting*. Aan de marge is namelijk het nominaal tarief van tel. De twee voornaamste kanalen voor *profit shifting* zijn de *debt shifting* en de verrekenprijzen. De empirische literatuur levert ook hier slechts vrij partiële resultaten op. In tegenstelling tot wat geldt voor de reactie van de directe investeringen bij wijziging van nominale tarieven, valt hier geen "consensus"-besluit te noteren.

- Inzake de verrekenprijzen bekomt Clausing (2003) voor de Verenigde Staten een semi-elasticiteit van 1,8 voor de belastbare basis ten opzichte van het verschil in nominaal tarief (25), met evenwel een aanzienlijk grotere gevoeligheid voor de royalty's. Voor deze laatste zullen de mogelijkheden van verplaatsing van de belastbare basis in ieder geval geringer zijn met de nieuwe regeling voor de verrekenprijzen en de harmonisering van de *patent boxes* volgens de regels van de Nexus-benadering. België zou bijgevolg belastbare basis kunnen terugwinnen door de interactie van die nieuwe regels met een daling van het nominaal tarief. Het is evenwel zeer gewaagd om een raming naar voor te schuiven. Uitgaande van een semi-elasticiteit van 1,8, zou dat een aangroei van de belastbare basis met 16,2% opleveren bij een verlaging tot 25% en met 25% bij een verlaging tot 20%. Dit veronderstelt echter dat de situatie van België vergelijkbaar is met die van de Verenigde Staten, met inbegrip van het niveau van de beschikbare middelen om doeltreffend verrekenprijzen te controleren.
- Inzake de *debt shifting* maakt Riedel (2016), op basis van diverse empirische studies, gewag van een semi-elasticiteit van 1 voor de verhouding tussen schulden en eigen vermogen ten opzichte van het nominaal tarief. Hierbij wordt evenwel de afwezigheid verondersteld van internationaal geldende afspraken van het type zoals voorzien in de ATAD-Richtlijn. De bijkomende winst zou dus zeer beperkt zijn en het is voorzichtiger met dit effect geen rekening te houden.

3.7 Samenvatting

Onderstaande tabellen geven een overzicht van de verschillende mogelijke opties om een daling van het belastingtarief met een verbreding van de belastbare basis te financieren. Deze opties zijn ingedeeld in drie groepen: die welke het gevolg zijn van Europese besluiten (26), vervolgens de elementen die door de Afdeling werden beschouwd en geëvalueerd en ten slotte bepaalde elementen die men moeilijk kan evalueren. Het effect van bepaalde maatregelen is niet constant in de tijd; sommige maatregelen hebben effecten die toenemen (de

---

25 Dit betekent dat een nominaal tarief dat één procentpunt hoger ligt dan een referentietarief (bijvoorbeeld het gemiddelde tarief van de handelspartners) de belastinggrondslag met 1,8% vermindert.

26 Men veronderstelt hier een onmiddellijke uitvoering van de ATAD-richtlijn, zonder te wachten tot 2024.

inwerkingtreding van de ATAD-richtlijn, de evaluatie ervan is hier niet opgenomen), andere hebben een belangrijkere impact in het begin van de periode (de maatregelen met betrekking tot de afschrijvingen). Dat is de reden waarom de effecten bekeken worden over een periode van 10 jaar.

Er is geen rekening gehouden met de *terugverdieneffecten* omdat de Afdeling van oordeel is dat deze niet voldoende nauwkeurig ingeschat kunnen worden. De richting van het terugverdieneffect is weliswaar weinig betwistbaar, de omvang ervan is het zeker wel.

Tabel 4
Bijdrage van verschillende maatregelen voor de financiering vaneen daling van het tarief naar 25%

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
<i>Impact van Europese beslissingen</i>										
Einde EP rulings	3%	3%	3%	3%	3%	3%	3%	3%	3%	3%
<i>Beschouwde en geëvalueerde elementen (Rapport 2014 inbegrepen)</i>										
Patent box	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Notionele interestaftrek, zonder financieringsvennootschappen	29%	29%	29%	29%	29%	29%	29%	29%	29%	29%
Afschrijvingen pro rata temporis jaar van aankoop	14%	14%	12%	6%	6%	6%	6%	6%	6%	1%
Afschaffing degressieve afschrijvingen	7%	11%	12%	4%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Derde aftrekbewerking	7%	7%	7%	7%	7%	7%	7%	7%	7%	7%
Investeringsaftrek	3%	3%	3%	3%	3%	3%	3%	3%	3%	3%
Restaurantkosten, receptiekosten en relatiegeschenken	11%	11%	11%	11%	11%	11%	11%	11%	11%	11%
Meerwaarde op aandelen	1%	1%	1%	1%	1%	1%	1%	1%	1%	1%
Stijging tarief roerende voorheffing op dividenden tot 34%	20%	20%	20%	20%	20%	20%	20%	20%	20%	20%
<i>Andere elementen</i>										
Notionele interestaftrek, financieringsvennootschappen	19%	19%	19%	19%	19%	19%	19%	19%	19%	19%
Tax shelter erkende audiovisuele werken	2%	2%	2%	2%	2%	2%	2%	2%	2%	2%

Een aantal methodologische opmerkingen moeten worden gemaakt:

- Voor de *patent box*, is de Afdeling van oordeel dat het bedrag dat momenteel besteed wordt, kan worden geherinvesteerd in ofwel een soortgelijke vorm verenigbaar met de Nexus-aanpak, ofwel stimuleringsmaatregelen gericht op uitgaven voor onderzoek.
- Inzake de “derde aftrekbewerking” bestaat de enveloppe uit de vrijstelling voor bijkomend personeel, de aftrek van giften en de rubriek “andere” in de aangifte en de statistieken. Deze rubriek bevat voornamelijk het gedeelte van bepaalde uitgaven boven 100% aftrekbaarheid.
- Voor de meerwaarden op aandelen volgt de Afdeling een zeer voorzichtige hypothese, zoals hierboven vermeld, door te veronderstellen dat het grootste deel van de vrijgestelde meerwaarden zich in de huidige context zich in België bevindt, maar dat niet meer het geval zal zijn wanneer ze belast zouden worden.

- De stijging van de roerende voorheffing op dividenden is berekend op basis van bovenvermelde tarieven, hetzij 34% in het geval van een daling naar 25%, en 38% in het geval van een daling naar 20%.

De Afdeling is er zich terdege van bewust dat hogere tarieven van de roerende voorheffing, als deze in staat zijn om een evenwicht te houden tussen de belasting op de uitgekeerde winsten en de belasting op beroepsinkomen, andere onevenwichten veroorzaken. De Afdeling spreekt zich in het kader van dit Advies niet uit over de wijze om deze evenwichten te herstellen en over de budgettaire gevolgen ervan. De evaluatie omvat de toepassing op de liquidatieboni, maar bevat geen effecten van overgangsmaatregelen (27).

Tabel 5
Bijdrage van verschillende maatregelen voor de financiering van een daling van het tarief naar 20%

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
<i>Impact van Europese beslissingen</i>										
Einde EP rulings	1%	1%	1%	1%	1%	1%	1%	1%	1%	1%
<i>Beschouwde en geëvalueerde elementen (Rapport 2014 inbegrepen)</i>										
Patent box	5%	5%	5%	5%	5%	5%	5%	5%	5%	5%
Notionele interestaftrek, zonder financieringsvennootschappen	14%	14%	14%	14%	14%	14%	14%	14%	14%	14%
Afschrijvingen pro rata temporis jaar van aankoop	7%	7%	6%	3%	3%	3%	3%	3%	3%	0%
Afschaffing degressieve afschrijvingen	4%	5%	6%	2%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Derde aftrekbewerking	5%	5%	5%	5%	5%	5%	5%	5%	5%	5%
Investeringsaftrek	1%	1%	1%	1%	1%	1%	1%	1%	1%	1%
Restaurantkosten, receptiekosten en relatiegeschenken	5%	5%	5%	5%	5%	5%	5%	5%	5%	5%
Meerwaarde op aandelen	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Stijging tarief roerende voorheffing op dividenden tot 38%	15%	15%	15%	15%	15%	15%	15%	15%	15%	15%
<i>Andere elementen</i>										
Notionele interestaftrek, financieringsvennootschappen	9%	9%	9%	9%	9%	9%	9%	9%	9%	9%
Tax shelter erkende audiovisuele werken	1%	1%	1%	1%	1%	1%	1%	1%	1%	1%

De onzekerheden over het gedrag van de vennootschappen dwingt ons tot een algemene terughoudendheid en een grote voorzichtigheid. Een strikte monitoring van de hervorming zou bijgevolg welkom zijn. Des te meer is dit nodig in het geval van een daling van het tarief naar 20%. De Afdeling is ervan overtuigd dat, zelfs in de meest optimistische hypothesen over de bijdrage van de verschillende hier opgesomde elementen in de financiering van de hervorming, het budgettaire evenwicht van de hervorming in hoge mate afhangt van de terugverdieneffecten. De omvang ervan is hoogst onzeker, voornamelijk omdat hij afhangt van het beleid in andere landen.

27 Men viseert hier uitgekeerde dividenden voortkomend uit belaste gereserveerde winst.

4. Conclusies

De internationale context is ingrijpend veranderd met betrekking tot de ondernemingsbelasting. Het akkoord gesloten op het niveau van de OESO en de G20 over de te nemen maatregelen tegen praktijken die de belastbare basis verder uithollen en met betrekking tot de winstoverdracht (BEPS), wijzigen substantieel de geldende regels met betrekking tot de internationale fiscaliteit. De Europese Commissie heeft de rol overgenomen met de indiening van voorstellen voor een Richtlijn, die werd aangenomen en een doeltreffende en verplichte omzetting van een aantal BEPS-aanbevelingen voor de lidstaten van de Europese Unie voorziet.

Deze elementen stellen een fiscale strategie gebaseerd op preferentiële stelsels in vraag. De Afdeling heeft het daarom noodzakelijk geacht om het deel van haar Rapport van augustus 2014 over de vennootschapsbelasting te herzien. Het standpunt is dat in deze nieuwe context, het voor België aangewezen is de keuze tussen een nichestrategie en een hervorming die de voorkeur geeft aan een beduidend lager belastingtarief, gefinancierd door een verbreding van de belastbare basis, te heroverwegen.

Gezien de budgettaire context en omdat de Afdeling niet als opdracht heeft budgettaire beleidskeuzes te bespreken, heeft ze voor een budgetneutraal werkkader gekozen.

In een dergelijk kader vereist de financiering van een daling naar 25% het afschaffen van de aftrek voor risicokapitaal, het raken aan de aftrekbaarheid van kosten en het verhogen van het tarief van de roerende voorheffing. Het evenwicht tussen deze hefboomen hangt af van het behoud in België van de belastbare basissen die momenteel de aftrek voor octrooi-inkomsten, gunstige rulings en de aftrek voor risicokapitaal, met inbegrip van de financieringsvennootschappen, genieten. Deze hypothese is waarschijnlijker dan voorheen, gezien het multilaterale karakter van de BEPS-aanpak en de Europese richtlijnen.

Deze maatregelen zijn onvoldoende om de budgettaire kost van een tariefdaling naar 20% te compenseren. Het budgetneutrale karakter van een dergelijke daling vraagt dus voldoende belangrijke aanpassingen op het niveau van de aftrekbaarheid van de kosten, net als maatregelen om een nieuwe omschakelingsgolf van eenmanszaken naar vennootschappen te voorkomen. Bovendien hangt het budgetneutrale karakter dus duidelijk af van terugverdieneffecten, die omwille van twee redenen zeer lastig te becijferen zijn. Ten eerste hangt het voordoen van deze effecten af van de veronderstelling dat het gaat om een geïsoleerde actie – of van een hoge opportunitetskost bij niet-doorvoering. Ten tweede is het moeilijk te bepalen in welke mate compenserende maatregelen de terugverdieneffecten verminderen.

Een tariefverlaging naar 20% zorgt voor een volledig nieuw referentiekader en dit zou leiden tot gedragswijzigingen, vooral voor investeringsbeslissingen. De positie van de investeringsvennootschappen zou verschillend kunnen zijn. Dit uiteraard alleen als er geen enkel partnerland een lager tarief aanbiedt. Aan de andere kant kan een dergelijke tariefverlaging door andere landen worden gezien als een “race to the bottom”. Indien een dergelijke beweging zich voltrekt, zou een stabiel referentiekader de tenuitvoerlegging van een harmonisatie en de invoering van een minimumtarief op Europees niveau vereisen. Anders zouden in een Europees budgettair kader dat weinig speelruimte aan de lidstaten overlaat, de fiscale ontvangsten van de lidstaten uit de vennootschapsbelasting in gevaar worden gebracht.

5. Bibliografie

BELGISCHE KAMER VAN VOLKSVERTEGENWOORDIGERS (2015), *Inventaris 2014 van de vrijstellingen, aftrekken en verminderingen die de ontvangsten van de Staat beïnvloeden*, DOC 54 1351/007.

CLAUSING (2003), *Tax-Motivated Transfer Pricing and US Intrafirm trade Price*, Journal of Public Economics, 87, 2207-2223.

CPB e.a. (2014), *A Study on R&D Tax Incentives, Final report*, European Commission, Taxation papers, 52.

DUMONT (2015), *Evaluation of federal tax incentives for private R&D in Belgium : An Update*, Federal Planning Bureau, Working Paper 5-15.

EUROPEAN COMMISSION (2016a), *Communication from the Commission to the European Parliament and the Council – Anti Tax Avoidance tax Package : Next Steps towards delivering effective taxation and greater transparency in the EU*, Brussels, 28-01-2016.

EUROPEAN COMMISSION (2016b), *Proposal for a Council Directive laying down rules against tax avoidance practices that directly affect the functioning of the internal market*, Brussels, 28-01-2016

EUROPEAN COMMISSION (2016c), *Communication from the Commission to the European Parliament and the Council – Anti Tax Avoidance tax Package : Next Steps towards delivering effective taxation and greater transparency in the EU, Commission Staff Working Document*, Brussels, 28-01-2016,

GUCERI (2016), *Tax incentives for R&D*, Policy paper, European Tax Policy Forum

HOGHE RAAD VAN FINANCIËN (2014), *Een tax shifting ten voordele van arbeid en bredere belastinggrondslagen: scenario's voor een globale en significante belastinghervorming*.

KLEINARD (2015), *Reimagining Capital income taxation*, Paper presented at the 2015 Tax Symposium at Oxford Centre for Business taxation.

MATHE M., NICODEME G., RUAS. (2015), *Tax shifts*, in DE KEULENEER e.a, Ed., *la croissance : réalités et perspectives*, 21ème congrès des économistes, Editions Université Ouverte, Charleroi, 395-420.

OECD (2007), *Fundamental reform of Corporate Income Tax*, OECD Tax Policy Studies, 16.

OECD (2015a), *OECD/G20 Base Erosion and Profit Shifting project, Explanatory Statement, 2015 Final Report*, OECD Publishing, Paris.

OECD (2015b), *Measuring and monitoring BEPS*, OECD Publishing, Paris.

OECD (2015c) , *Countering Harmful Tax Practices More Effectively, Taking into Account Transparency and Substance, Action 5 - 2015 Final Report*, OECD Publishing, Paris.

RIEDEL N. (2016), *Quantifying International Tax Avoidance : a Review of the Academic Literature*, European Tax Policy Forum, Policy paper, 2.

ZANGARI E. (2014), *Addressing the Debt Bias: A Comparison between the Belgian and the Italian ACE systems*, European Commission, Taxation papers, 44.

Bijlage 1

Impact van de vermindering van het referentietarief van de aftrek voor risicokapitaal op de ontvangsten van de vennootschapsbelasting

---

Analyse meegedeeld door het Secretariaat

Het referentietarief van de aftrek voor risicokapitaal (ARK) ging de laatste jaren in dalende lijn, waarbij de duidelijke daling van het OLO-tarief op 10 jaar werd gevolgd. Er werd nochtans vastgesteld dat de impact van deze daling niet terug te vinden was bij de ontvangsten van de vennootschapsbelasting. Meer in het algemeen is er geen duidelijk verband tussen de brutokost van de ARK en het referentietarief.

Tabel A.1 geeft, vanaf de inwerkingtreding van de aftrek voor risicokapitaal, de bruto-ARK-kost (28) en de evolutie van het referentietarief weer. Deze reeks eindigt jammer genoeg in 2012 (aanslagjaar 2013) wegens het gebrek aan recentere statistische gegevens.

Tabel A.1
Bruto kost ARK en referentietarief

Inkomstenjaar	Aanslagjaar	Bruto kost ARK	Toe- of afname	Interesten	Toe- of afname
2006	2007	1845		3,442%	
2007	2008	3803	+	3,781%	+
2008	2009	5355	+	4,307%	+
2009	2010	4952	-	4,473%	+
2010	2011	5370	+	3,800%	-
2011	2012	6160	+	3,425%	-
2012	2013	3818	-	3,000%	-

Miljoen euro - Bron : FOD Financiën – Studiedienst

De confrontatie van de evolutie van beide reeksen geeft aan dat er geen systematisch verband is tussen de evolutie van het referentietarief en de bruto ARK-kost: over de laatste zes jaar stelt men drie keer (hetzij één keer op twee) een inverse relatie vast tussen de brutokost en het referentietarief. Voor het begin van deze periode kan de overdracht van aftrekken deze tegenstelling verklaren. Vanaf 2012 (aanslagjaar 2013) speelt dit echter niet meer. De daling van de brutokost in het aanslagjaar 2013 kan verklaard worden door de afschaffing van de overdracht.

Ex-post blijkt dat het "mechanische" doortrekken van de daling van het tarief van de aftrek voor risicokapitaal in de raming van de opbrengst van de vennootschapsbelasting, een fout oplevert die groter is dan het negeren van de daling. Tabel A.2 toont de resultaten van een analyse medegedeeld door het Secretariaat en opgemaakt door de studiedienst in het kader van de opmaak van begrotingsramingen. De analyse slaat op het geheel van de ondernemingen die van de ARK gebruikmaken.

---

28 De brutokost wordt berekend als de mechanische impact van een afschaffing van de ARK op de opbrengst van de vennootschapsbelasting. De brutokost houdt bijgevolg geen rekening met de impact van deze afschaffing op daaropvolgende aftrekken.

Men stelt enerzijds vast dat de toe- of afname van de belastingopbrengst in lijn ligt met de verwachte groei bij ongewijzigd beleid, zijnde zonder rekening te houden met de impact van het gedaalde ARK-referentietarief. Men stelt eveneens vast dat de ramingsfout duidelijk gering is, zowel in absolute bedragen als procentueel (4,6% tegen 12,4%), wanneer de "mechanische" impact van de gewijzigde ARK-tarieven niet in rekening wordt gebracht.

Tabel A.2
Ex-postanalyse van de ramingen met en zonder verrekening
van de impact van wijzigingen in het ARK-referentietarief

Inkomstenjaar	Belasting	Toe- of afname belasting	Groei bij ongewijzigd beleid	Afwijking tussen raming en realisatie zonder verrekening ARK	Impact ARK	Afwijking tussen raming en realisatie met verrekening ARK
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
2006	7 724					
2007	8 986	16%	14%	-195	-1 444	-1 638
2008	8 281	-8%	0%	711	-1 626	-915
2009	7 001	-15%	-19%	-299	-873	-1 172
2010	8 486	21%	9%	-871	37	-833
2011	9 048	7%	9%	205	-300	-95
2012	8 961	-1%	-1%	16	1 562	1 578
Correlatie		88%				
Gemiddelde afwijking				383		1 039
Gemiddelde afwijking %				4,6%		12,4%

Miljoen euro - Bron : FOD Financiën – Studiedienst

De conclusie van deze schijnbare tegenstelling is dat *de daling van het ARK-tarief gecompenseerd werd door hetzij een daling van de grondslag voor aftrekken, hetzij een stijging van de andere aftrekken.*

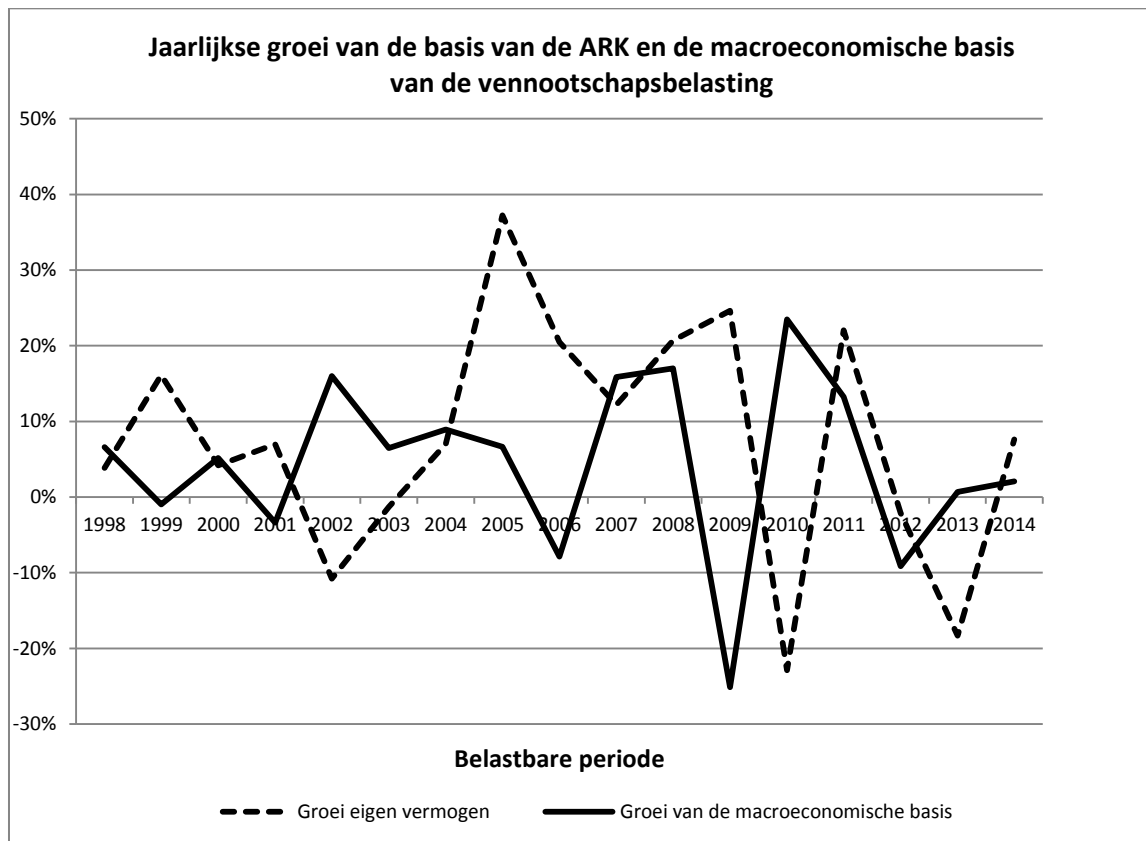
De evolutie van de eigen middelen van de niet-financiële vennootschappen vormt een laatste te onderzoeken aangelegenheid. Alhoewel zij sneller gestegen zijn dan de winsten, vindt men de daling van het tarief van de ARK niet volledig terug in een stijging van de netto belastbare basis. Als immers het eigen vermogen sneller groeit dan de belastbare basis, neemt de ARK *ceteris paribus* toe en daalt hij dus niet evenredig met een vermindering van het referentietarief: hij daalt minder dan evenredig.

De vergelijking geschiedt hier aan de hand van de macro-economische proxy, namelijk de som van het netto exploitatieoverschot en het netto-inkomen uit eigendom exclusief dividenden.

Grafiek A.1 schetst de evolutie, uitgedrukt in jaarlijkse groeivoeten, van de macro-economische grondslag van de vennootschapsbelasting en van de grondslag van de aftrek voor risicokapitaal, zoals uit de jaarrekeningen kan worden afgeleid. Er treedt geen wezenlijk verschil in groeivoet op ten voordele van deze laatste. Over de periode 2008-2014 bedraagt de gemiddelde jaarlijkse groeivoet respectievelijk -0,4% voor de macro-economische grondslag en 0,1% voor de ARK-grondslag.

Grafiek A.1

Bijlage 2

Simulatie van een korte-termijnimpact van de beperking van de rentelasten in de "ATAD"-richtlijn

---

De simulatie werd uitgevoerd gebruik makend van het MiSIS-model voor het aanslagjaar 2013. Dit is de meest recente versie van het model. Voor de niet-financiële vennootschappen, waarop deze richtlijn alleen betrekking heeft, bevat de dataset zowel de boekhoudkundige als de fiscale gegevens. Deze dataset bestaat echter slechts uit niet-geconsolideerde jaarrekeningen, zodat voor de simulaties de hierboven vermelde regel (3) niet in rekening wordt genomen.

Er moet een onderscheid gemaakt worden tussen het korte-termijneffect en het structurele effect van de maatregel. Op korte termijn zou de uitvoering van de maatregel daadwerkelijk voor een beperking van de renteaftrek zorgen. Op middellange termijn zal het effect van de overdrachten evenwel waarschijnlijk op een aanzienlijke manier het effect van de maatregel verminderen. Enkel het effect zonder overdrachten wordt gesimuleerd. Tot slot houdt de simulatie rekening met het uitstaande bedrag van de leningen, niet met de nieuwe leningen. Deze zijn immers niet identificeerbaar in de dataset.

Hiermee rekening houdend zou het rendement van de maatregel €942 miljoen bedragen, met een ondergrens van €3 miljoen.

De impact heeft slechts betrekking op een beperkt aantal vennootschappen. De simulatie identificeert 123 verliezende vennootschappen met een gemiddeld verlies van €9 miljoen.

Tabel A.3 beschrijft de impact van de maatregel op de belastbare basis en op de belasting voor het aanslagjaar 2013. Ongeveer 54% van de stijging van het resultaat na de eerste bewerking wordt gecompenseerd door hogere aftrekken van de andere bewerkingen en voornamelijk door de DBI-aftrek.

Tabel A.3
Impact van het voorstel op de belastbare basis en op de belastingen, in vergelijking met de referentiesituatie (Aanslagjaar 2013)

Resultaat na de eerste bewerking	5.160
Belastbare basis na DBI	3.685
Na vorige verliezen	3.095
Na ARK die werd overgedragen van vorige belastbare tijdperken	3.095
Netto belastbare basis	2.770
Belasting	942

Millioen euro

De verschillende analyses zijn uitgevoerd volgens gebruikelijke classificatiecriteria en zijn in detail weergegeven in een reeks van tabellen in bijlage. Daarbij komt men tot de volgende conclusies.

- De analyse van het resultaat na de eerste bewerking (Tabel A.4) geeft aan dat in het compromisvoorstel de verliezende bedrijven duidelijk geconcentreerd zijn bij de vennootschappen met hogere opbrengsten.

- Indien men vennootschappen rangschikt op basis van de toegevoegde waarde (Tabel A.5), bevindt het grootste deel van de impact zich in de twee uitersten. In het 1ste deciel bevindt zich een zeer klein aantal vennootschappen die een aanzienlijk verlies lijden (gemiddeld €44 miljoen), maar het grootste deel bevindt zich in het 10de deciel, met 106 vennootschappen die gemiddeld € 6,6 miljoen meer belastingen betalen.
- Bij een rangschikking van de vennootschappen volgens balanstotaal, zien we dat de extra belastinginkomsten nog meer geconcentreerd zijn (Tabel A.6): de volledige impact bevindt zich in het 10de deciel.
- Als de vennootschappen worden ingedeeld volgens het aantal personeelsleden (in vte), wordt er een concentratie aan beide uitersten van de verdeling waargenomen (Tabel A.7).
- De impact bevindt zich voornamelijk bij de financieringsvennootschappen en andere ondersteunende financiële bedrijven, waaronder de holdings (Tabel A.8).

Tabel A.4
Impact volgens het resultaat na de eerste bewerking

Strata resultaat na de eerste bewerking ondergrens	Aantal verliezers	Gemiddeld verlies (€)
3.941.720,00	86	-11.768.261
1.109.149,68	20	-1.850.160
306.000,86	0	0
82.711,75	0	0
12.418,38	0	0
-46.236,38	0	0
-783.393,66	8	-4.652.005
-1.874.015.257,89	9	-2.063.493
Totaal	123	-8.982.947

Tabel A.5
Impact volgens toegevoegde waarde (per deciel)

	Aantal verliezers	Gemiddeld verlies
1 ^{ste} deciel	9	-44.487.119
2 ^{de} deciel	0	0
3 ^{de} deciel	0	0
4 ^{de} deciel	1	-1.566.598
5 ^{de} deciel	0	0
6 ^{de} deciel	0	0
7 ^{de} deciel	1	-307.540
8 ^{de} deciel	3	-284.157
9 ^{de} deciel	2	-1.224.034
10 ^{de} deciel	106	-6.595.552
Geen informatie	1	-200.954
Totaal	123	-8.982.947

Tabel A.6
Impact volgens balanstotaal

	Aantal verliezers	Gemiddeld verlies
1 ^{ste} deciel	0	0
2 ^{de} deciel	0	0
3 ^{de} deciel	0	0
4 ^{de} deciel	0	0
5 ^{de} deciel	0	0
6 ^{de} deciel	0	0
7 ^{de} deciel	0	0
8 ^{de} deciel	0	0
9 ^{de} deciel	2	-66.789
10 ^{de} deciel	120	-9.204.702
Geen informatie	1	-200.954
Totaal	123	-8.982.947

Tabel A.7
Impact volgens aantal werknemers, in vte

	Aantal verliezers	Gemiddeld verlies
Geen werknemers aangegeven	19	-4.059.802
Van 1 tot 10	13	-1.351.481
Van 11 tot 20	5	-5.229.383
Van 21 tot 30	5	-984.347
Van 31 tot 40	5	-61.391.901
Van 41 tot 50	7	-1.900.894
Van 51 tot 60	4	-12.829.489
Van 61 tot 70	2	-9.839.305
Van 71 tot 80	3	-3.130.912
Van 81 tot 90	0	0
Van 91 tot 100	1	-55.891.076
Meer dan 100	58	-9.006.648
Geen informatie	1	-200.954
Totaal	123	-8.982.947

Tabel A.8
Impact per sector, miljoen €

	Gemiddeld verlies	Totaal verlies
Geen informatie over de activiteit	0	0
Landbouw, jacht, bosbouw en visserij	0	0
Winning van delfstoffen	-1.995.395	-6
Vervaardiging van voedings- en genotmiddelen	-10.152.886	-22
Vervaardiging van textiel en kleding	-342.606	0
Chemische nijverheid	-7.257.092	-21
Overige industrie	-4.564.859	-18
Metallurgie en vervaardiging van producten van metaal	-2.793.389	-2
Elektriciteit, gas en water	-4.217.326	-31
Bouwnijverheid	-1.010.682	-1
Groot- en kleinhandel	-5.141.422	-109
Hotels en restaurants	0	0
Vervoer, opslag en communicatie	-1.480.334	-5
Banken en andere monetaire instellingen	-161.589.380	-301
Hulpbedrijven i.v.m. financiële instellingen	-6.027.620	-99
Financiële holdings	-11.386.847	-67
Verzekeringssector (verzekeringen en hulpbedrijven)	0	0
Onroerende goederen, verhuur en diensten aan bedrijven	-20.377.468	-250
Overige diensten	-1.817.348	-9
Openbaar bestuur	0	0
Totaal	-8.982.947	-942

Zoals hierboven aangegeven zou de maatregel enkel gelden voor nieuwe leningen. De gekozen fasering wordt vastgesteld op basis van een verdeling van de schulden van niet-financiële vennootschappen naar looptijd.

Tabel A.9
Beperking van de aftrekbare interesten - impact van de fasering

Jaar	% betrokken leningen
1	35,8%
2	44,5%
3	45,8%
4	51,5%
5	57,3%
6	76,3%
7	82,3%
8	88,2%
9	94,1%
10	100,0%

Bijlage 3
Maatregelen om de afschrijvingen te beperken

---

1. Dataset

De aangifte van de VenB bevat geen gegevens over de afschrijvingen. De afschrijvingstabellen die bedrijven moeten toevoegen indien ze degressief afschrijven maken evenmin deel uit van de geaggregeerde statistieken en ze kunnen ook niet gebruikt worden als micro-gegevens.

We beschikken over twee informatiebronnen: de jaarrekeningen van de ondernemingen (Belfirst) en de nationale rekeningen (rekeningen van vennootschappen en quasi-vennootschappen)

- De details van de afschrijvingen per type activa staan vermeld in de bijlage van de jaarrekening. Men kan de jaarlijkse afschrijvingsstroom schatten door het totale bedrag van de afschrijvingen te combineren met het verwachte jaarlijkse afschrijvingspercentage. Dit geeft een jaarlijkse afschrijvingsstroom van €52.859 miljoen. Het gemiddelde afschrijvingspercentage bedraagt 14,7%, hetzij een gemiddelde afschrijvingstijd van 7 jaar.
- De nationale rekeningen geven een bedrag van € 51.003 miljoen voor alle vennootschappen.

De twee bronnen geven dus vergelijkbare resultaten.

Tabel A.10
Afschrijvingen – toewijzing aan verschillende types van activa

Rubrieken BELFIRST	Totaal van de afschrijvingen	Afschrijvingstarief	Jaarlijkse stroom
Oprichtingskosten	312,0	14,7%	46,0
Uitgiftekosten	34,0	14,7%	5,0
O&O-kosten	30.573,1	33,0%	10.089,1
Concessies, octrooien en licenties	19.607,9	25,0%	4.902,0
Goodwill	14.828,2	25,0%	3.707,0
Vooruitbetalingen	19,4	25,0%	4,9
Terreinen en gebouwen	61.323,5	5,0%	3.066,2
Installaties	180.084,6	10,0%	18.008,5
Meubilair en rollend materieel	25.770,4	25,0%	6.442,6
Leasing en soortgelijke rechten	8.634,3	25,0%	2.158,6
Overige materiële vaste activa	17.726,4	25,0%	4.431,6
Activa in aanbouw	331,3	14,7%	48,8
Totaal			52.859,2

Bron : Belfirst - Miljoen euro

2. Pro rata afschrijving tijdens het jaar van verwerving

Het aandeel van de jaarlijkse afschrijvingen ingediend door de bedrijven die gebruik maken van het verkort schema bedraagt 27% van de totale jaarlijkse afschrijvingen. Dit komt ongeveer overeen met het aandeel van de vennootschappen die gebruik maken van 'artikel 15'.

Tabel A.11
Beperking pro rata temporis van de eerste afschrijving door kmo's

Jaarlijkse totale dotatie	52.859,2
Toerekenbaar in jaar 1	10.709,9
Waarvan een verkort schema	2.945,7
Een halve annuïteit	1.472,9
Bijkomende belasting	500,6

Miljoen euro

Op basis hiervan wordt de opbrengst van de maatregel voor kmo's die betrekking heeft op de afschrijving pro rata temporis van het eerste afschrijvingsjaar geschat op €500 miljoen. De impact op kruissnelheid is gelijk aan nul.

3. Het afschaffen van de mogelijkheid om degressief af te schrijven

Het uitgangspunt is Tabel A.10. Bij elk onderdeel wordt voor de jaarlijkse dotatie (dus de totale dotatie vermenigvuldigd met het afschrijvingspercentage) het verschil berekend tussen lineaire en degressieve afschrijvingen. Voor een gegeven investeringsstroom verdwijnt dit verschil na verloop van tijd.

Zo zal er voor de investeringen in het jaar 't' een vermindering van de afschrijving voor het eerste jaar van 25 punten plaatsvinden indien het wordt afgeschreven in vier jaar, 14,3 punten indien het wordt afgeschreven in 7 jaar, 10 punten indien het wordt afgeschreven in tien jaar enz. Deze verminderingen nemen af in de tijd en verdwijnen bij terugkeer naar het lineaire stelsel. Dit is het geval in het tweede jaar bij een afschrijving op 4 jaar, in het 4de jaar bij een afschrijving op 7 jaar enz. Op het einde van de periode zal de overgang naar het lineaire stelsel de toegepaste afschrijvingen doen toenemen.

Vanuit een macro-economisch oogpunt zal het eerst zorgen voor een versterking aangezien de jaarlijkse investeringsstromen minder afschrijvingen in het begin van de periode zullen voortbrengen. Het structurele effect op de middellange termijn is evenwel onbestaand.

Tabel A.12
Afschaffing van degressieve afschrijvingen

Jaar	1	2	3	4	5	6
Stijging van de belastbare basis	741,2	1.128,7	1.183,4	372,1	29,2	29,2
Stijging van de belasting, bij constant tarief	251,9	383,6	402,2	126,5	9,9	9,9

Miljoen euro

D/2016/11.691/9